Samhälle och
Socialt Utbud

SOS Aktuellt

Tidningen som för den finlandssvenska handikappades talan och granskar det sociala utbudet | ISSN 1795-410X | Prenumerera för 12€ | 6/2011 | december

Foto: Daniela Andersson

Innehåll

SOS Aktuellt

Adress:
Apollogatan 15 A 7,
00100 Helsingfors

Telefon:
044 555 4388

Ansvarig utgivare:
Finlands Svenska
handikappförbund
09 496 446

Ansvarig redaktör:
Anna Caldén
Ordförande för Finlands
Svenska Handikappförbund

Redaktionschef:
Daniela Andersson
044 555 4388
daniela.andersson@
kolumbus.fi

Medarbetare
Tom Sörhannus
Christina Lång
Thomas Rosenberg
Helena Forsgård
Malin Johansson

Layout
Erkki Tuomi / Neodesign
Laura Takatalo / Neodesign

Tryckeri
KSF Media Ab
ISSN 1795-410X

Artiklar, feedback, insändare
daniela.andersson@kolumbus.fi

Övrig e-post, vill du ha tidigare utgivna nummer?
ulf.gustafsson@kolumbus.fi

www.sosaktuellt.fi

s.2–3 **En nystart i Tammerfors**
Nils Torvalds

Ännu ett farväl?
Daniela Andersson

s.4–5 **SAMS nobbade Handikappförbundet två gånger**
Daniela Andersson

En stor besvikelse för ett obegripligt beslut
Ulf Gustafsson

JURISTENS KOLUMN: Vad händer med framtidens handikappservice?
Johanna Lindholm

s.6–7 **Jakobstadsbo ny ordförande för synskadade**
Tom Sörhannus

Närpes bygger för personer med funktionshinder
Tom Sörhannus

s.8–9 **Praxisarenan – mötesplats mellan forskare, utblidare, praktiker och brukare**
Thomas Rosenberg

Sir Paul McCartney och de funktionshindrade i Abu Dhabi
Daniela Andersson

s.10–11 **Internetbaserat projekt för äldre**
Helena Forsgård

Nordisk nätverk för minskat tvång i vården
Gustav Skuthälla

s.12–13 **Fungerar handikappservicelagen i praktiken?**
Thomas Rosenberg

s.14–15 **Esbo firade sin handikappsektor högtidligt**
Tina Romberg

NOTERAT: Styrka genom nätverk 2011-2013
Tina Holms och Daniela Andersson

s.16-17 **Plommonet satsar på kreativa metoder**
Christina Lång

Arthur trivs i Plommonet
Christina Lång

s18-19 **Att vara anhörig till en missbrukare**
Malin Johansson

Tillvaron ur en autistisk synvinkel
Tom Sörhannus

s.20 **Händelsekalendern 2012**

Vill du annonsera i SOS Aktuellt?

Priser 2011
Helsidesannons: 600 euro
Halvsida: 300 euro
¼ sida: 150 euro

Vill du ha annons i annat format? Tag kontakt så anpassar vi priset till din annonsstorlek! Medie-kort finns på www.sosaktuellt.fi

Kontakta:
Annonsansvarig:
Daniela Andersson,
044 555 4388, daniela.
andersson@kolumbus.fi

LEDARE

En nystart i Tammerfors

Samarbetsförbundet kring funktionshinder (SAMS) inbjöd det sociala fältets organisationer till en konferens i Tammerfors den 15-16 november. Orsaken till initiativet var att SAMS från och med 2011 har varit ansvarigt för att dela ut Svenska kulturfondens bidrag till det sociala fältet. Det uppdraget är ansvarsfullt, men kan också innehålla en hel del fallgropar. Dessutom kan SAMS synfält så här i början också ha sina blinda fläckar. Avsikten var alltså att skapa bättre förutsättningar för att både se utmaningar och uppfatta vilka alla aktörer det egentligen finns på det svenska sociala fältet.

Efter den första Tammerfors-konferensen tror jag att vi med tillförsikt kan se framtiden an. Efterhandskommentarerna har varit uteslutande positiva och det minimiprogram SAMS presenterade för den framtida verksamheten uppfattades både som realistiskt och demokratiskt.

Vår stora utmaning är ett nästan till kaos sönderdelat fält. En del av det splittrade fältet är språkligt. Övergången till webbsidor och omedelbar nätpublicering har egentligen försämrat de stora, och i princip tvåspråkiga, förbundens svenskspråkiga service. Den geografiska finlandssvenska splittringen skapar också svårigheter. Den österbottniska verkligheten ser annorlunda ut än den åboländska eller nyländska. Huvudstadsregionen kämpar därtill med speciella utmaningar: att i Rusningsfinland leva som i en utsatt glesbygd.

I den här situationen behöver vi samarbete och mera elastiska kontaktytor mellan olika organisationer. Vi behöver också mera elastiska kontaktytor till kommunernas instanser och det behovet understryks allt mera ju längre vi går in i en hård rationalisering av kommunstrukturerna. I det sammanhanget är det skäl att inte vara för självbelåten. Det kan väl hända att våra egna kontaktytor upplevs som smått heliga i all sin brist på elasticitet.

Inför det nya året går vi framåt med en optimistisk tro på att vi kan klara våra uppgifter. Och klara dem med glans och mycket frivilligt arbete.

Nils Torvalds
Ordförande för FDUV
och styrelsemedlem i SAMS

REDAKTÖRENS ORD

Ännu ett farväl?

Det börjar igen vara dessa tider. Jag tror att jag så gott som varje år i sex års tid skrivit ett avsked här på denna plats i årets sista nummer av SOS Aktuellt. Förutom den gången vi fick kunglig finansiering i hela två år i rad från RAY.

Igen lever vi i ovisshet fram till den 15-16 december då RAY förkunnar sitt beslut. Vem får klirr ur kassakistan och vem blir utan. Om man får tror SAMS ordförande Gustav Skuthälla så får SOS Aktuellt inte fortsatt stöd. ”Det är bara en fingertoppskänsla jag har”, sa han när jag frågade varför han tror det. Det vore ju väldigt tråkigt om han fick rätt eller hur. Antagligen finns det en agenda bakom allting. Vi håller i alla fall tummarna.

MEN om det nu gick så illa att vi inte tilldelas guldtackor så betyder det ju att detta är det sista numret av SOS Aktuellt någonsin som ni håller i er hand. Trots att jag börjar ha en viss vana med att skriva tack-och-adjö-kolumner så är det givetvis väldigt tråkigt.

Jag tänker med glädje på allt jag lärt mig under dessa år. Hur många fina mänskor jag lärt känna, hur mycket det berikat mig och hur mycket klokare jag blivit tack vare SOS Aktuellt. Uppdraget har öppnat en ny värld för mig vilket lett till att alla mina resor under åren, oberoende om de varit ”business eller pleasure”, så har jag sett på det nya landet med SOS Aktuellt ögon. Många gånger har det också blivit en artikel som ni fått ta del av.

Jag kan inte igen göra en lång tack-lista. Den blir bara längre och längre för varje år. Men några bör ju nämnas. Jag är oerhört tacksam för RAY och Konstsamfundet för det ekonomiska stödet och förtroendet vi fått. TACK! Jag hoppas vi förvaltat det väl. Speciellt tack riktar jag till the one and only **Ulf Gustafsson**. Tack också för allt stöd från Handikappförbundet och dess medlemsorganisationer. Utan er hade det ju aldrig heller blivit en SOS Aktuellt. Och tack **Pär Landor** för att du värvade mig till uppdraget! Utan alla våra utmärkta frilansskribenter hade det heller ej blivit en tidning. Och vår lay outare och webbdesigner. Stort tack! Alla bidrag, alla tips, allt material vi fått har varit guld värda. Jag har ofta sörjt att vi inte kunnat följa upp alla fina tips vi fått. Jag har inte glömt någon eller något, allt finns välbevarat i mitt hjärta.

Mycket har hänt också i mitt eget liv under denna resa, giftermål, barn, husbygge och flytt utomlands. SOS Aktuellt har varit som en trygg pelare under hela denna tid.

Jag önskar Er allt gott, en stämningsfull jul tillsammans med era nära och kära och ett underbart fint nytt år. Och om allt går vägen, eller insha'Allah som vi säger här i Dubai, så träffas vi igen i nästa år fortfarande i Handikappförbundets regi. Om inte så gör vi det garanterat i andra sammanhang.

Daniela Andersson
Redaktionschef

Redaktionschefen tar farväl och önskar god jul, gott nytt år och goda vindar från Dubai för denna gång.

Nyheter

Text: Daniela Andersson

SAMS nobbade Handikappförbundet två gånger

Stormen tycks aldrig bedarra mellan SAMS och Handikappförbundet. Nu har SAMS två gånger avslagit Handikappförbundets ansökan om medlemskap under denna höst. Senast i förra veckan. SOS Aktuellt ringde upp SAMS ordförande Gustav Skuthälla samt Handikappförbundets ordförande Anna Caldén för kommentarer.

Gustaf Skuthälla, varför fick SAMS nu kalla fötter då det gäller att ta med Handikappförbundet som medlem?

– Ja, det är främst två orsaker. Den ena är konsekvenserna som inte jag tänkt på innan. Om vi nu accepterar Handikappförbundet så finns det många fler som klappar på porten. Så vi fyra (förbund) vill reda ut vad vi vill och ta en tankepaus. Den andra orsaken är att Handikappförbundet har ett tungt maskineri med ringa verksamhet.

Varför ser SAMS det som negativt att så många "klappar på porten". Borde inte alla få vara med och påverka? Ju fler desto mer genomslagskraft, som det talats så varmt om.

– Det är ekonomiska konsekvenser vi tänker på angående vårt förbundspaket. Det blir ju fler som ska dela på kakan i så fall.

Du har i flera tidigare intervjuer här i SOS Aktuellt sagt att det är klart att SAMS tar emot Handikappförbundet med öppna armar. Det rimmar lite illa nu efter två avslag.

– Ja, jag erkänner totalt att jag åkt från det ena diket till det andra. Min spontana reaktion var ju att naturligtvis ska Handikappförbundet vara med, det är ju en riksomfattande organisation. Visst är det tråkigt att det gick såhär, jag hade nog utgått ifrån att det är klart Handikappförbundet ska vara med. Men med tanke på framtiden så tror jag inte att fler förbund får samma status i SAMS som de fyra som nu är med.

Är det på grund av ekonomiska orsaker eller för att de fyra vill behålla bestämmanderätten i SAMS för sig själva?

– Om jag tolkar det rätt så är det lite både och. Det är ändå en kvart miljon förbundspengar det är frågan om.

Vi har nu också fått intryckket av att SAMS inte sen heller är intresserad av att ta över SOS Aktuellt trots tidigare uttalanden? Varför det?

– Då har du nog förstått fel. Vi är nog intresserade av att ta över om det så visar sig. Men om **Ulf Gustafsson** vill hålla kvar tidningen så vill vi inte ta den ifrån Handikappförbundet.

Anna Caldén, hur ställer sig Handikappförbundet till SAMS utspel?

– Såklart är jag väldigt besviken. Främst för att SAMS ställde sig så positiv tidigare till vårt medlemskap så vi hade ju hoppats på det här. Hela styrelsen ställer sig frågande till motiveringen. Vad och var är det officiella avslaget? Vi ser gärna lite mer så som officiella protokollsutdrag och inte bara en e-post av Gustav Skuthälla.

Hur stor förlust är det för Handikappförbundet?

– Nog är det en stor förlust. Men inte kan ju allt hänga på det här. En av mina styrkor har alltid varit att kunna se helheter och större perspektiv, det gör jag även nu. Vi får ju inte glömma varför vi från början valt att arbeta inom dylika organisationer, det är funktionshindrades intressen som ligger i fokus och ett avslag, eller två, kan inte på långa vägar stoppa ett arbete som det.

Vad händer nu inom Handikappförbundet?

– Jag är en sådan som inte ger upp, vi har en framtid och en uppgift. Vi väntar på svar från vår finansiering. Vi har en hel del intressanta projekt. SOS Aktuellt är väldigt viktig för oss, något jag är mycket stolt över, den vill vi givetvis ha kvar och utveckla. Vår uppgift nu är också att kartlägga officiella medlemmar som kan bli våra medlemmar. Jag har en vision om ett potentiellt medlemsantal där 55 procent är brukare och anhöriga och 45 procent sakkunniga och representanter från näringslivet. Vi vill fånga upp personer med fysiska, psykiska, neurologiska, neuropsykiatriska samt sällsynta handikapp. En annan sak att jobba för är funktionshindrade i arbetslivet.

Ni hade årsmöte här om dagen, vad hände?

– Vi återvalde vår styrelse och förutom de dåliga nyheterna finns även glädjeämnen att se fram emot. Vi har en ny medlem vilket betyder att vårt medlemsantal ligger på 1700. Till Skipper rf:s självständighetskryssning och höstmöte kom över 30 personer. Och så har vi ju en hel del julfester och andra glädjeämnen att se fram emot!

Handikappförbundets nyomvalda styrelse:
Anna Calden ordförande Nykarleby, handikappföreningen i Österbotten.

Ordinarie: Martin Relander Helsingfors, Akson rf., Håkan Westerholm Helsingfors, Finlandssvenska teckenspråkiga, **Tiina Kumpuvuori** Åbo, Åbo CP-förening rf., **Olof Ekblom** Vanda, Nylands muskelhandikappförening, **Gunilla Sjövall** Grankulla, Tröskeln. **Ersättare: Lena Wenman** Helsingfors, Finlandssvenska teckenspråkiga, **Satu Järviö** Åbo, Åbo CP-förening, **Gunvor Brettschneider** Helsingfors, Helsingfors Svenska Reumaförening, **Monica Dahlberg** Esbo, Nylands cp-förening rf, **Ulf Gustafsson** Helsingfors, Skipper rf. ■

Nyheter

En stor besvikelse för ett obegripligt beslut

Kulturfondens förbundspaket på det sociala området lockade en brokig skara organisationer till Tammerfors. Inte bara förbundspaketet och brädden på fältet utan också Kulturfondens Christina Fraser och Social och hälsovårdsministeriets Viveca Arrhenius refererade till SAMS som till en organisation med ett allmänt socialt uppdrag. Ändå grundades SAMS ursprungligen som en samarbetsorganisation kring funktionshinder.

Fr.o.m. årsskiftet övertar SAMS flera verksamheter som utvecklats av handikappförbundet. Av dessa är juridiskt ombud för Svenskfinland den mest intressanta. Initiativtagare till verksamheten var ursprungligen DUV i Mellersta Nyland. Detta för att FDUV som representant för en enda handikappgrupp inte hade möjlighet att ensam få tillgång till en egen jurist. Inom handikappförbundet tog vi därför initiativ till ett projekt där vi kopplade ihop den juridiska rådgivningen med en intressebevakning som legitimerades av generalförsamlingen. Sin trovärdighet som intressebevakare för hela Svenskfinland erhöll projektet av handikappförbundets struktur. De riksomfattande förbunden kunde ansluta sig till handikappförbundet och de lokala till någondera av regionalföreningarna. Alla som önskade jobba för en bättre framtid för funktionshindrade i Svenskfinland hade samma rätt att vara med. I SAMS är detta privilegium reserverat för endast 4 självutnämnda organisationer.

Bakgrunden till SAMS är att RAY (och många andra) redan länge har ansett att det finlandsvenska kapitalet bör vara med och axla sitt sociala ansvar. Som viceordförande för Sfp som utser kulturfondens förtroendeorgan (och som ordförande för handikappförbundet) kom Nils Torvalds att spela en aktiv roll när fonden fattade beslut om hur förbundspaketet på det sociala området skulle fördelas. Hur det politiska och strukturella lobbandet som föregick SAMS har förts har vi inom handikappförbundet ingen aning om. Men när spelet i kulisserna var klart hoppade Torvalds plötsligt över från handikappförbundet till FDUV och grundade SAMS. FDUV fick VEGA-huset och SAMS resurser att överta handikappförbundets verksamhet.

Idag har handikappförbundet 9 medlemsorganisationer med sammanlagt 1770 medlemmar. Närmare 800 av dem har svenska eller svenskt teckenspråk som första språk. SAMS framhåller gärna att förbundet grundades av de "fyra stora". Ändå är handikappförbundet redan nu större än två av dem. På sin sajt försäkrar SAMS att förbundets verksamhet baserar sig på FN-konventionen (jämlikhet, delaktighet, inget om oss utan oss). En gång privat och två gånger offentligt har SAMS ordförande försäkrat att handikappförbundet har en plats i SAMS. Två gånger har vi ansökt om medlemskap och två gånger har vi fått avslag. När tänker SAMS börja tillämpa sina egna värderingar på andra än sig själv?

Ulf Gustafsson
Generalsekreterare
Finlands Svenska Handikappförbund

Juristens kolumn §

Vad händer med framtidens handikappservice?

Hela socialvårdslagstiftningen är under reform. Vi ska få en ny socialvårdslag och speciallagarna ska revideras. Specialomsorgslagen ska avskaffas och handikappservicelagen ska förnyas.

Målet är att den nya socialvårdslagen ska bli en stark lag som innehåller allmänna tjänster, också för personer med funktionsnedsättning. Specialtjänsterna ska finnas i speciallagarna, till vilka handikappservicelagen och specialomsorgslagen hör. Förhoppningsvis blir den nya socialvårdslagen ett starkare skyddsnät än den nu är, en lag som ger tillräckligt stöd även för dem som inte passar in i speciallagarnas tillämpningsområde. Personer som inte hör till specialomsorgen och som heller inte får stöd och service på basis av handikappservicelagen är exempel på sådana som lätt faller genom systemet. De ska ha tillgång till lämpligt och tillräckligt stöd via den nya socialvårdslagen istället. Arbetet med lagen fortsätter under vintern och våren. Ett utkast till lagförslag planeras vara klart i juni nästa år.

När ska då specialomsorgslagen slås ihop med handikappservicelagen? Och hur kommer den nya handikappservicelagen att se ut?

I lagstiftningsarbetet är flera lagar beroende av varandra. Sammans-lagningen kan påbörjas när den nya socialvårdslagen är klar, men specialomsorgslagen kan inte avskaffas innan det finns riktlinjer för hur specialtjänsterna ska ordnas inom socialvården. Detta innebär att lagen om ordnande av social- och hälsovården måste vara klar innan specialomsorgslagen kan avskaffas. Lagen om ordnande av social- och hälsovård är i sin tur beroende av hur kommunreformen kommer att se ut. Vi vet ännu inte hur reformen kommer att genomföras, men vi vet att reformen planeras träda ikraft först år 2015.

Vi vet heller inte hur handikappservicelagen kommer att se ut i framtiden, men vi kan fundera på hur vi vill att den ska se ut. En av orsakerna till sammanslagning är att vi inte längre ska ha lagar som är diagnosbaserade. Diagnosbaserade lagar leder till ojämlikhet mellan olika funktionshindrade. Alla funktionsnedsättningar ska i lagstiftningen behandlas lika. För att detta ska vara möjligt kommer kanske vissa stöd- och serviceformer att avskaffas och några kommer att omformas.

Det vi har att tillgå just nu är en lång lista med frågor - frågor som funktionshindrade personer och deras närstående samt personer som arbetar med handikappservice i kommunerna och i organisationerna kan fundera på.

Vad vill vi bevara från specialomsorgen? Vill vi ha handledning och rådgivning för alla handikappgrupper och deras närstående? Vill vi ha rehabiliterande dagvård för alla funktionshindrade barn? Vill vi ha korttidsvård och avlastning för alla? Vill vi slopa begreppet svår funktionsnedsättning (det vill säga gravt handikapp för att använda lagens föråldrade begrepp) inom handikappservicen? Vill vi ha personlig assistans för alla? Vill vi ha anpassningsträning och rehabilitering för alla?

Ja. Visst vill vi ha allt detta. Problemet är att det inte är realistiskt. Det ekonomiska läget i kommunerna är dåligt och den statliga finansieringen av handikappservicen är inte tillräcklig. Vi kan inte utgå från att vi får det vi vill ha. Vi måste prioritera. Vilken serviceform är viktigast för dig? Vilken serviceform kan du tänka dig att ge avkall på? Vilken serviceform ger dig möjligheter och vilken serviceform hämmar dig?

Vi har tid att fundera på detta, men det är lika bra att sätta igång förr än senare.

Johanna Lindholm
Juridiskt ombud i Svenskfinland

Nyheter

Text: Tom Sörhannus
Bild: FSS hemsida

Jakobstadsbo ny ordförande för synskadade

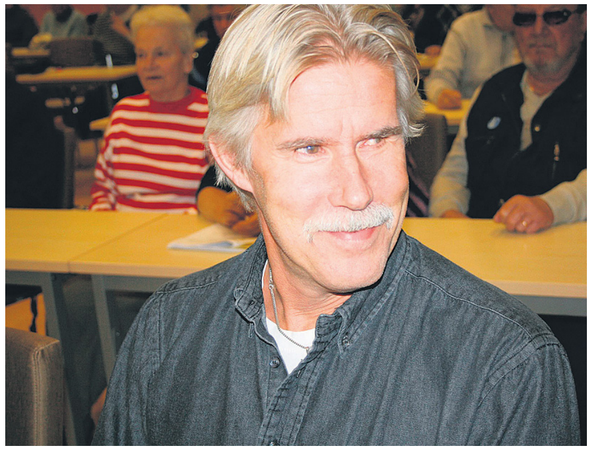

Bengt Ahlvik från Jakobstad är ny ordförande för Förbundet Finlands Svenska Syndskadade. Han är den första österbottningen på posten.

FAKTA BENGT AHLVIK

Född: 1959 i Jakobstad där han fortfarande bor.
Familj: Fru och tre vuxna barn, tre barnbarn (och ett fjärde på kommande) samt fruns tre pojkar.
Uppdrag: Ahlvik har tidigare varit styrelseledamot och vice ordförande i Norra Österbottens Svenska Synskadade och sex år ledamot i FSS styrelse, varav det senaste året som vice ordförande.

Bengt Ahlvik är namnet på Förbundet Finlands Svenska Synskadades (FSS) nya ordförande. Ahlvik som är hemma från Jakobstad jobbar som fysioterapeut i eget företag, och har suttit sex år i förbundets styrelse varav det senaste året som vice ordförande. Han är själv synskadad efter en olyckshändelse i barndomen.

Det var vid förbundets höstmöte i november som **Bengt Ahlvik** valdes till ny ordförande efter Gunilla Löfman från Nagu. Någon strävan efter att bli ordförande har Ahlvik inte haft, men han meddelade att han står till förfogande då han fick en förfrågan.

– Jag är ingen karriärmänniska som armbågar sig fram. Det jag gör får tala för sig själv. Tydligen har det jag gjort fallit i god jord eftersom jag blev tillfrågad.

Som ordförande vill han vara lyhörd för medlemmarnas intressen och behov.

– Det här är inget enmansjobb, utan ett teamwork. En ordförandes uppgift är att lyssna in både från fältet och från styrelsen. Det är bättre att ha stora öron än en stor mun. Varje beslut vi fattar drabbar också oss själva. Både bra och dåliga beslut. Därför försöker vi fatta bra beslut.

Han är utbildad massör och konditionsskötare och har sedan 1994 egen mottagning som fysioterapeut.

– Jag har jobbat totalt 30 år i branschen, både som anställd och som privat företagare.

Synskada efter olyckshändelse

Hans egen synskada härrör sig från då han var tre år gammal.

– Det var en olyckshändelse i hemmet. Jag fick en spik i pupillen.

Det ledde till en lång sjukhusvistelse.

– Jag hamnade till HYKS i Helsingfors i 10 månader. Jag är uppväxt i en svensk familj, men när jag kom hem från sjukhuset kunde jag ingen svenska längre. Det blev att lära sig språket från grunden igen. Det positiva var att jag fick finskan på köpet.

Det var inte nog med att han skadat vänstra ögat, en inflammation gjorde att skadan gick över även i det högra ögat.

– Det är tydligen väldigt ovanligt att också det andra ögat drabbas, men det hände mig.

Under de senaste 30 åren har hans syn varit ganska stabil, men har försämrats under hösten.

– Nu väntar jag på en transplantation för att få en ny hornhinna.

Visioner som ordförande

Hur ser han då på sin roll som ordförande?

– Som ordförande behöver man ha en vision. Jag hoppas att vi ska kunna öka medlemsantalet, och nå dem som ännu inte är nådda. Så att de åtminstone vet vart de kan vända sig vid behov.

Eftersom förbundet omfattar hela Svenskfinland är det ett stort område som ska täckas in.

– Vi har sex distrikt på fastlandet och ett på Åland. Framförallt i Åboland och på Åland är det stora avstånd och många öar. Det är en stor utmaning att få det att fungera rättvist. För det som finns tillgängligt bör finnas tillgängligt för alla.

Det är ett välfungerande förbund han blir ordförande för.

– Det arbete som blivit gjort de senaste åren är mycket bra. Men allt kan bli bättre och visionen är att det ska bli bättre och bättre.

Utveckla samarbetet

Förbundet har i dag 15 anställda, och de flesta distrikt har en egen distriktssekreterare.

– Målet är att alla distrikt ska ha en egen sekreterare. Under 2012 är det meningen att vi ytterligare ska utveckla samarbetet mellan förbundet och distrikten.

Att organisationen fungerar är också något som han ser som viktigt.

– De som jobbar här ska känna sig behövda. Det är viktigt att vi alla jobbar för samma sak.

FSS är ett av de fyra förbund som grundat det nya Samarbetsförbundet kring funktionshinder (SAMS), något Ahlvik ser som betydelsefullt.

– Det ger oss större slagkraft på nationell nivå, och vi kan påverka till exempel lagstiftning som berör oss.

Till sist kan konstateras att han skriver en bit historia med sitt ordförandeskap.

– I styrelserummet hänger en tavelbild med namn på alla tidigare ordföranden och jag är faktiskt den första österbottningen på posten under vår 64-åriga historia.

Också Nordenskjöld lyckades ju med det omöjliga, och banade bokstavligen vägen genom isen på sin Vega. ■

KORT OM FSS:

Förbundet Finlands Svenska Synskadade har sju medlemsdistrikt, Östnyland, Mellersta Nyland, Västnyland, Åboland, Åland, Vasa och Norra Österbotten. Man har cirka 1 000 synskadade personmedlemmar. Övriga styrelsemedlemmar 2012 är, Birgitta Storbacka, Kimito (vice ordförande), Viva Holm, Mariehamn, Camilla Hellstedt, Esbo, Kenneth Ekholm, Helsingfors, Lilian Söderman, Vasa, Rolf Söderlund, Eckerö och Patrik Paulin, Vasa.

Nyheter

Text&bild: Tom Sörhannus

FAKTA

Boende för äldre personer med funktionsnedsättning. Boendet får två avdelningar med sex platser i varje. Det vill säga totalt 12 platser, fördelade på 10 gruppboendeplatser och två lägenheter. I vardera avdelningen finns matsal och vardagsrum. Mitt i byggnaden finns en del gemensamma utrymmen, som bastu, dusch, tvättstuga och personalens rum. Beräknas vara inflyttningsklart i januari 2013.

Boendeenhet för personer i behov av särskilt stöd. Enheten består av tre separata byggnader. Den största byggnaden inrymmer ett gruppboende med fem platser och ett stödboende med likaså fem platser. De två andra byggnaderna inrymmer lägenheter för stödboende, det ena sju lägenheter och det andra två lägenheter. Boendet färdigställs under 2013. Den totala kostnaden för båda byggena är 2,8 miljoner euro, varav statens bostadsfond står för 950 000 euro.

Therese Lundén, regional ledare för Kårkulla i Sydösterbotten, ser på när Carl-Gustaf Gulin paketerar julkort på avdelningen för de äldre på Närpes arbetscentral.

NÄRPES BYGGER FÖR PERSONER MED FUNKTIONSHINDER

Två nybyggen inom sociala sektorn kommer att påbörjas i Närpes nästa år. Det ena är ett boende för äldre personer med funktionsnedsättning där verksamheten kommer att bedrivas av Kårkulla och det andra en boendeenhet för personer i behov av särskilt stöd som drivs av Närpes stad.

Det är Närpes stad som låter bygga både boendena, men det är alltså Kårkulla som kommer att hyra utrymmen och bedriva verksamheten vid boendet för de äldre. Det här boendet placeras intill servicehemmet Bostället.

– Det blir ett ganska stort boende och vi kan erbjuda platser till personer från hela Sydösterbotten, och vid behov även ännu längre ifrån, säger **Therese Lundén**, regional ledare för Kårkulla i Sydösterbotten.

Det blir ett traditionellt boende för äldre medelålders personer och åldringar med särskilda behov, vilka ofta åldras snabbare än andra.

– De kan vara åldringar redan vid 50 års ålder eller ännu tidigare, säger Lundén.

Upprinnelsen till nybyggena dateras tillbaka ända till år 2007, då Kårkulla kontaktade det nybildade Närpes Bostäder Ab för att hitta en ersättande lokal till det numera oändamålsenliga Långska boendet.

– Tanken från början var att vi ville ha ett boende för yngre personer med funktionsnedsättning.

I samma veva kom Närpes stad, som var i behov av ett boende för personer i behov av särskilt stöd, in och en anhållan om ett boende för båda grupperna lämnades in till statens bostadsfond ARA.

Efter två avslag gick anhållan genom på det tredje försöket, med förbehållet att det blir två enheter separerade från varandra.

Kan ge boende även för yngre

I och med att boendet placeras vid Bostället ändrades Kårkullas inriktning till att skapa ett boende för äldre, men lösningen kan också ge utrymme för yngre personer. En del av dem som ska bo på det nya boendet finns nämligen i dag i den ena delen av Häggvägens boende, där den andra delen bebos av yngre personer.

– Vi har lämnat in en anhållan till ARA om renovering av Häggvägens boende, och om det går igenom får vi 14 platser där för yngre personer. De yngre vill ha lägenheter och självständigt boende, säger Lundén.

Det är i alla fall klart att det Långska boendet kommer att upphöra. Hur det blir med personal kan Lundén ännu inte säga.

– Det frigörs personal från Långska, men sedan blir det säkert också en övergångsperiod innan allt är klart. Vi måste se hur det börjar fungera innan vi kan säga något säkert.

De äldre har i dag en egen grupp på Arbetscentralen, och en del av deras verksamhet kan komma att flyttas till det nya boendet.

– Det kan bli fråga om rehabilitering också på boendet. Vi utgår alltid från de individuella behoven och vad personen själv vill, och försöker hitta individuella lösningar.

Om allt går enligt planerna kommer förändringarna att innebära att Kårkulla får två platser mera i Närpes än vad man har i dag.

Möjlighet erbjuda olika boendeformer

Det andra boendet som är ett grupp- och stödboende för personer i behov av särskilt stöd placeras vid Bäckvägen i Närpes centrum.

– Platsen är idealisk. Det är inte mitt i centrum, men ändå nära till all service för de boende, säger familjeomsorgschef **Yvonne Lindén** på Närpes stad.

Det blir en boendeenhet i tre separata byggnader. Den största byggnaden innehåller både ett gruppboende och ett stödboende, medan de två andra byggnaderna inrymmer sju respektive två radhuslägenheter för stödboende.

– Det blir en trestegsmodell. De som är i störst behov av stöd bor på gruppboendet. När de klarar av ett mera självständigt boende kan de flytta över till stödboendet och sedan till en lägenhet. Den här modellen var något som också ARA uppskattade, säger Lindén.

Den här typen av boende har saknats i Närpes tidigare, vilket betyder att en del av de presumtiva hyresgästerna i dag bor på enheter utanför kommunen.

– Vi har sett att ett sådant här boende behövs. Det ger oss en möjlighet att erbjuda olika boendeformer beroende på behov. Det är en trygghet för de boende, men också för anhöriga. Det gör också att man kan undvika isolering i och med att det är nära till den sociala samvaron.

Personalen kommer att vara stationerad i den största byggnaden, men finns tillgänglig också för de som bor i lägenheter. En del av dem som kan tänkas flytta till det nya boendet får i dag hjälp via stödfunktionen Klarabo med två anställda.

– Hur det blir med personalen på det nya boendet beror på vilka klienter som flyttar in. Det är tänkt att personalen från Klarabo flyttas över dit. Är det så att det krävs även kvälls- och nattservice behövs det tilläggspersonal, säger Lindén. ■

Nyheter

Text: Thomas Rosenberg
Bild: FSKC

Praxisarenan – mötesplats mellan forskare, utbildare, praktiker och brukare.

Att teori och praktik ibland är väldigt långt ifrån varandra är ingen nyhet, men så borde det ju inte vara. Man brukar också säga att inget är så praktiskt som en god teori. Ett ambitiöst sätt att försöka överbrygga klyftan mellan dessa två är den s.k. Praxisarenan. Den har vuxit fram inom det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området (FSKC), och dess Mathilda Wrede-institut.

Jag tog mig dit en dag, dvs. till FSKC:s utrymmen på Tavastvägen i Helsingfors, för att diskutera vad det hela i praktiken betyder. På plats fanns en del av ”hjärntrusten”, dvs. FSKC:s VD Torbjörn Stoor, professor Ilse Julkunen från Helsingfors universitet samt Eivor Österlund-Holmqvist, forskarsocialarbetare från Raseborg.

Gruppen var samlad också för att man följande dag skulle stå värd för sitt fjärde s.k. Praxisseminarium. Denna gång kring aktuella teman inom praktikforskning och forskning inom det sociala området och välfärdsarbetet. På tidigare seminarier har man behandlat bl.a. multiprofessonellt arbete samt brukarmedverkan inom socialt arbete.

Tio år av utvecklingsarbete

Det finlandsvenska kompetenscentret grundades 14.12.2001, och fyller alltså i dagarna tio år. Verksamheten bygger på lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området, från 2001. Det finns sammanlagt elva regionala kompetenscenter, av vilka det finlandssvenska är ett. Till uppbyggnaden är det ett aktiebolag med svenska och tvåspråkiga kommuner, organisationer och utbildningsenheter som delägare. Verksamheten bygger på ett avtal mellan Helsingfors stad, FSKC, Svenska social- och kommunalhögskolan vid HU, samhällspolitiska institutionen vid HU och dess enhet för socialt arbete, yrkeshögskolan Arcada samt kommunerna Raseborg, Kyrkslätt, Esbo och Borgå.

Mathilda Wrede-institutet är en del av FSKC, och ett år yngre, och fyller alltså tio år nästa år. Dess frontfigur Ilse Julkunen är professor i praktikforskning i socialt arbete vid HU och alltså expert på just det som är institutets fokus, dvs. att knyta praktik och forskning närmare varandra. Som ett led i utvecklingsarbetet har man skapat en praxisarena, dvs. ett nätverk mellan Mathilda Wrede-insitutet och ovannämnda samarbetsparter.

The Helsinki Model

Ilse Julkunen berättar att förebilden har funnits i det pionjärarbete som gjorts på finskt håll i Helsingfors, med det ett år äldre Heikki Waris-institutet som föregångare. Man har varit speciellt duktig på att höja kvaliteten i utbildningen av socialarbetare inom vuxet socialt arbete, t.ex. genom att ha en lektor från HU en dag i veckan ute på socialbyråerna. Därigenom har man på plats, genom s.k. deltagande forskning, kunnat se vad som faktiskt händer när man tar emot en klient.

Det är just i detta ömsesidiga utbyte av teori och praktik som kärnan i praxisarenan ligger. Praktikforskning har fått internationell uppmärksamhet och kallats ”The Helsinki Model”. Konkret möjliggör man för socialarbetare på fältet att för en tid av 2 år lösgöra sig från sitt vanliga arbete genom att ägna sig åt forskning och handledning i en forskarmiljö. I avtalet ingår likaså att professorn i socialt arbete vid HU kan ge sin resurs till forskning och handledning vid institutet. Övriga resurser tillförs av utbildningspersonal vid högskolorna, graduskribenter, praktikforskningsstuderande och annan projektfinansiering.

Vi får alltså ett nätverk bestående av forskare, utbildare och praktiker som på den gemensamma arenan bidrar till att utveckla både kunskap och nya arbetsrutiner för en bättre praktik ute på fältet.

Praxisteamen på god väg

Eivor Österlund-Holmqvist är för närvarande just en sådan forskarsocialarbetare, och hon berättar att man som bäst försöker bygga upp s.k. praxisteam i olika kommuner, med ungefär 5-10 medlemmar i varje. Ett problem är att det ofta finns en så stark vertikalitet mellan sektorerna, eller ”silon” som hon kallar det, t.ex. missbrukarvård, invandrare etc.

– Min målsättning är att få en medlem från varje sektor i praxisteamet, och på det sättet kunna jobba mera ”på tvärs”. Vi är nu 7-8 personer, vilket är en mycket bra början.

Vilket stöd får då en anställd för att på detta sätt jobba tvärsektoriellt? Till det svarar Österlund-Holmqvist att det nog ibland finns problem med att engagera ledningen, men att intresset bland kollegerna är stort.

Torbjörn Stoor, som själv har en bakgrund inom det kommunala, konstaterar som en förklaring att man nog ute i kommunerna vill ha kanaler till forskningen och universiteten, men att det ofta saknas tid för att koordinera kontakterna. Och att det är just här som praxisarenan kommer in, genom att erbjuda verktygen och resurserna.

Kontakt med praktikantflödet

Det är ju ofta svårt för kommunerna att få kompetent personal, och också på den punkten har arenan sin givna uppgift. Eller som Stoor uttrycker det:

– Via praxisarenan får vi en bra och förmånlig kontaktyta med ”praktikantflödet”.

Eivor Österlund-Holmqvist konstaterar att det är viktigt för kommunerna att deras socialarbetare blir uppdaterade, för annars kan de inte ta emot praktikanterna. Det måste, som hon säger, finnas ett team det är kiva att komma till.

Hon understryker också att det är väldigt bra att man ruskar om gamla rutiner, och att det på fältet behövs en kursändring och ett nytänk.

– Det är bra att det är lite omsättning på personalen. Jag har t.ex. själv börjat studera på gamla dar.

Som bra exempel på dylikt nytänk nämner Ilse Julkunen Marina Bergman-Pyykkönens prisbelönade magistersavhandling vid HU, där författaren med ett aktionsforskningsperspektiv har undersökt hur livsberättelser kan användas som redskap i arbetet med arbetslösa.

Ett annat är Ann-Marie Lindqvists projekt om ”Deltagarorienterad forskning med personer med utvecklingsstörning”, som enligt Ilse Julkunen är ett bra exempel på hur man undersöker delaktighet bland personer med funktionshinder.

– Det är frågan om att göra mänskliga praktiker begripliga på deras egna villkor, i en process där brukarna blir medforskare i undersökningen. Själva forskningsprocessen blir en del av forskningsmaterialet och innehåller en regelbunden dialog mellan de olika aktörerna.

Ungdomarna är utvecklingsdrivna

Det finns alltså helt uppenbart en bra drajv i både institutets och kompetenscentrets verksamhet. Och väl så, eftersom dagens ungdom enligt Torbjörn Stoor söker sig till de områden som de upplever att är ”utvecklingsdrivna”.

– Ambitionen med arbetet på den mångprofessionella praxisarenan är också att stöda kommunerna och samarbetsparterna i arbete för rekrytering och utveckling av servicen.

Praxisarenan har alltså helt uppenbart en funktion, och redan kommit en god bit på väg. Det är ju ett utmärkt sätt att utnyttja de allt knappa resurserna, genom medvetet och systematiskt växelbruk i gränssnittet mellan teori och praktik.

Praxisarenans nyckelpersoner, från vänster Torbjörn Stoor, Eivor Österlund-Holmqvist och Ilse Julkunen.

FAKTA

Praxisarenan arbetar för
- att utveckla **kompetensen i mångprofessionell expertis**
- att utveckla **god praxis** inom det sociala området
- att utveckla den **praktiska undervisningen och metodundervisningen**
- att utveckla undervisningen från ett **brukarperspektiv** genom att involvera brukare i undervisningen
- att utveckla **forskande och lärande arbetsformer för att stöda utvecklingsarbetet inom kommunerna**

Exempel på verksamheten:
- Praktikforskningsrapporter, examensarbeten, avhandlingar
- Kompetensutveckling
- Kunskapsutveckling
- Framtagning och spridning av innovationer
- Handlingskunskap
- Praktiklärare, praktiklärarutblidningen
- Case studier
- Utveckling av arbetsprocesser
- Implementering av god praktik
- Erfarenhetsutbyte mellan praktiker, studerande, forskare och brukare samt mellan organisationerna på praxisarenan
- Input och utveckling till och för utbildningen inom det sociala området
- Systematisk, praktisk undervisning
- Kompetens i mångprofessionellt klientarbete
- Kompetens i forsknings- och utvecklingsarbete inom branschen.

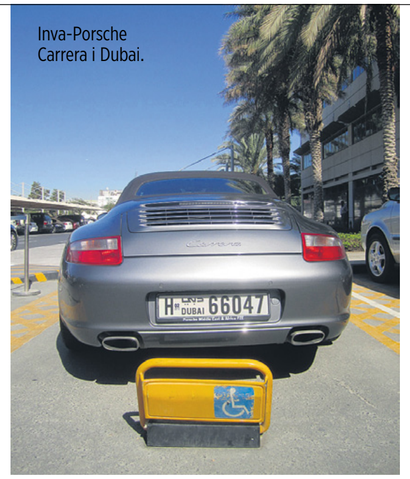

Inva-Porsche Carrera i Dubai.

Text&bild: Daniela Andersson

Sir Paul McCartney och de funktionshindrade i Abu Dhabi

I SOS Aktuellt nummer 3 skrev jag en artikel med tyngdpunkt på socialpolitiken i Dubai. Jag skrev optimistiskt om Förenade Arabemiratens handikappolitik. Jag bländades av tidningarnas täta bevakning i ämnet. Titt som tätt publiceras artiklar om och från olika fina handikappcenter som någon av shejkerna sponsorerat. Det ordnas mycket seminarier och välgörenhetsevenemang för att väcka insikt hos den breda konservativa allmänheten. Man talar högt om kvinnors ställning i samhället och om dem som blir fel behandlade. Så för en ny i stan som enbart får sin information från tidningarna verkar speciellt Dubai som ett ytterst välinformerat och tolerant samhälle. Likväl ser man inte tillstymmelsen till funktionshindrade i gatubilden. Trots rullstolsramper, blindskrift i officiella byggnader och all annan tänkbar tillgänglighet. Jag har inte sett en endaste en vit käpp sedan jag kom hit i mars.

Steget från kamelryggen till Range Rovern var för araberna mycket kort. Förutom det har inte mycket hänt på toleransfronten. Det är mycket ovanligt att araberna går på stan med sitt barn i rullstol. Förståndshandikappade vistas på fina instanser och hemma men inte bland allmänheten. Araberna har en lång väg att gå i mångt och mycket men åtminstone måste man väl beundra deras insatser för funktionshindrades personers välbefinnande. Utåt sett ser det bra ut.

Jag hann redan irritera mig omåttligt mycket över upptäckten att saker och ting inte är så bra som de ser ut och låter. Tills det blev dags för Formel 1 tävlingen i Abu Dhabi för några veckor sedan. I det svindyra biljettpriset ingick en storartad konsert med Beatleslegenden Sir **Paul Mc Cartney** på kvällen efter att **Lewis Hamilton** lett från början till slut på den spektakulära Yas Marina-banan. Döm om min förvåning då vi promenerar in på konsertområdet och det första jag ser är en stor upphöjd rampförsedd läktare strategiskt placerad på bästa plats knökfull av personer i rullstol. Med egen invatoalett strax intill givetvis. Det var ett fint ögonblick. Att personerna främst var västerlänningar och inte araber är sedan en annan femma men man kan inte få allt på en gång. Irriterande nog kunde jag inte dokumentera denna fantastiska syn eftersom kameror var strictly forbidden på Yas Arenan. Och min mobiltelefon tar usla bilder.

En annan uppfriskande syn var invaparkeringen på American Hospital i Dubai. En Porsche Carrera är inte en alldeles vanlig syn på en handikapparkering. Om det verkligen var en person som var berättigad till parkeringsplatsen eller bara en försenad läkare förtäljer inte historien.

Nyheter

Text&bild: Helena Forsgård

INTERNETBASERAT PROJEKT FÖR ÄLDRE

Virtu-kanalen ökar tryggheten och ger fler sociala kontakter

Kaarina Rosenqvist har besök av Jenny Husell, assistent för Virtu-projektet på Åland. Kaarina har som alla andra Virtu-användare fått en handbok men ibland är det bra att kunna diskutera olika möjligheter direkt med Jenny.

Det är dags för sittgymnastik på Virtu-kanalen. Ledaren Birgitta Blomqvist har satt sig vid skärmen och sändningen kan börja. John Johansson sitter framför sin skärm på sitt rum och gymnastiserar som Birgitta gör på skärmen. Han rullar på axlarna, spretar med fingrarna och lyfter på benen.

– Det går bra men det kan ibland vara lite svårt att höra vad hon säger. Jag borde kanske ha hörlurar, säger han.

John är en av flera pensionärer i Eckerö på Åland som är med i interregprojektet Virtu och som på Åland stöds av EU och Ålands landskapsregering. Projektet inleddes 2010 och pågår till 2013 och genomförs samtidigt även i några kommuner i sydvästra Finlands skärgård, östra Nyland och i Estland. På Åland finns även deltagare i skärgårdskommunerna Brändö och Sottunga. Deltagarna, som är med, valdes ut i samråd med äldrevården i kommunen. Några kriterier fanns – de skulle vara över 65 år, bo hemma men ha begränsad rörlighet i samhället. Varje deltagare har fått en skärm att ha hemma och den fungerar med touch-teknik. Inget tangentbord behövs. Dessutom finns skärmar på äldreboendet i kommunen.

Under projekttiden är det gratis för deltagarna att vara med. Projektet står för skärm, internetuppkoppling och all service och information som behövs.

Sjunger med

En annan av deltagarna på Åland är **Kaarina Rosenqvist**, 77 år. Hon bor ensam i sitt hus nära stranden och en bra bit från bykärnan. Till stor hjälp i vardagen är en av hennes döttrar som bor i närheten. Kaarina sätter sig vid skärmen och ringer med hjälp av några tryck på skärmen upp väninnan **Margareta** som också är Virtu-användare. De ser varandra och pratar en stund om ditt och datt, bland annat om Kaarinas förestående besök hos frisören.

– Skärmen är lätt att lära sig att använda och jag använder den mest för att ringa och prata. Jag har också fått nya bekanta bland dem som är med i projektet i Nådendal. Med dem kan jag prata finska som är mitt modersmål. Det är roligt, säger Kaarina.

Hon deltar också gärna i sångstunderna som sänds på bestämda tider. En ledare sitter någonstans vid sin skärm medan deltagarna sitter i sina hem. De ser varandra och kan prata och diskutera mellan sångerna.

Sällskap och trygghet

Inger Nygård är projektledare. **Jenny Husell** är projektassistent och hon är spindeln i nätet för projektets genomförande på Åland. De båda har personligen besökt alla deltagare på Åland – ofta många gånger – och hjälpt dem att komma igång. Tanken med Virtu-kanalen, som enligt broschyren ”förverkligas med hjälp av lättanvänd videosamtalsteknik”, är att den ska vara både ett sällskap och en trygghet. Många har svårt att ta sig till olika aktiviteter på egen hand. Med Virtu kan man umgås ”nästan på riktigt” med andra även om man sitter hemma.

Man kan också lätt ta kontakt med personalen på äldreboendet. Om man ringer äldreboendet via Virtu-kanalen utan att få svar just då syns det som ett textmeddelande på anläggningens mobiltelefon. Personalen kan sedan vid tillfälle ringa upp via skärmen. Eftersom man ser varandra när man pratar får kontakten andra dimensioner än ett vanligt telefonsamtal. Man kan exempelvis visa upp ett sår och be om råd av personalen eller visa sin medicinburk och få svar på om det är just den sorten man ska ta i dag.

– Men Virtu ska ses som ett komplement i vardagen, inte som en ersättning för någon annan existerande serviceform, betonar Inger Nygård och Jenny Husell. Det är viktigt att man inte glömmer den mänskliga kontakten.

Varierat innehåll

Sittgymnastiken och sångstunderna, som nämns ovan, ingår i de regelbundna sändningar som erbjuds för deltagarna – i dagsläget två gånger i veckan. Sändningarna kan också innehålla en massa annat. Sjukskötarstuderande talar regelbundet om olika hälsofrågor. Ibland kommer någon från apoteket och pratar om mediciner. Ibland kommer en präst och ibland kan man visa vackra bilder från hembygden och ha en frågesport. Eller med andra ord – det mesta är möjligt.

– Vi funderar också på att börja med bingo och ”Fråga doktorn” i samarbete med Ålands hälso- och sjukvård, säger Jenny Husell.

Sändningarna ska dock fungera som ett diskussionsrum och inte som föreläsningar och därför sänder man till ett begränsat antal varje gång. Deltagarna ska kunna diskutera aktuella frågor och ge varandra tips och råd under sändningens gång.

Tekniken krånglar

Efter drygt ett år på Åland har man dragit vissa lärdomar. A och O är att tekniken fungerar men det har den dessvärre inte alltid gjort. Ofta har internetuppkopplingen krånglat, ibland har det varit andra problem.

– Det är mycket frustrerande. De äldre vill gärna använda sina skärmar men ledsnar om det blir många avbrott på rad, säger Jenny Husell.

En del problem skrivs också på det mänskliga kontot. En del användare glömmer instruktioner eller tider för sändningar.

– I dag har vi användare upp till 93 år och de har olika behov. En sak man kan fundera på i framtiden är att utveckla aktiviteter som passar olika åldrar. De äldres anhöriga är också en intressant målgrupp, speciellt de som bor på en annan ort och som via Virtu-kanalen kan hålla en visuell kontakt med sina åldringar, säger Jenny Husell.

Pauliina Körkkö är äldreomsorgsledare i Eckerö. Hon är positiv till Virtu-kanalen och ser gärna att kommunen erbjuder den tjänsten i framtiden när projektet är avslutat.

Forskning inom projektet

En viktig del av projektet är den forskning kring exempelvis livskvalitet som görs på deltagande högskolor och som leds av Högskolan på Åland.

– Det är viktigt att Virtu följs upp ur många infallsvinklar och att man får forskningsresultat som grund för fortsatt utveckling av en interaktiv och internetbaserad service inom äldreomsorgen, säger projektledare Inger Nygård. ■

John Johansson sitter på sitt rum och följer med sittgymnastiken som sänds över Virtu-kanalen. På skärmen ser han gymnastikledaren Birgitta Blomqvist och även de andra som deltar i passet just nu. Han kan även prata med dem om han vill.

Kolumn

Nordiskt nätverk för minskat tvång i vården

Tvång i vården är ett tema under lupp i de nordiska länderna. Med tvångsvård avses alla vårdformer, fysiska eller psykiska, som sker mot patientens vilja. Det vanligaste är måhända tvångsmedicinering (lugnande spruta) eller/och bältesläggning (att spänna fast patienten i bälten i sängen). Tvångsvård anses i dag vara ett avsteg från de mänskliga fri- och rättigheterna.

Psykisk ohälsa är den snabbast växande folksjukdomen i de nordiska länderna. Det är också i dag den vanligaste orsaken till förtidspensionering. Nordiska Ministerrådet har därför prioriterat samarbetet inom psykisk ohälsa och skapat ett nordiskt forum med experter inom psykiatrin från de nordiska länderna.

Expertgruppen förelade Nordiska Ministerrådet en rapport med förslag hösten 2010. Centralt i expertgruppens förslag är erfarenhetsutbyte och härunder speciellt åtgärder för minskat tvång i vården. Temat är aktuellt i hela Norden. Länderna strävar till en lagstiftning som mera tar hänsyn till brukarens vilja även om enighet råder att helt kan inte tvånget avskaffas, bland annat med tanke på att patienten kan göra sig själv illa.

I sammanhanget kan Island tjäna som förebild. Landet har förbjudit såväl bältesläggning som även avskaffat mentalvårdslagen. Även i Norge diskuteras nu slopandet av mentalvårdslagen.

Finland – som ordförandeland 2011 – anordnade senaste sommar en nordisk konferens kring temat ”tvång i vården – vård utan tvång” i Vasa. Konferensen beslöt, i enlighet med den nordiska expertgruppens förslag, att ett nordiskt nätverk för erfarenhetsutbyte kring tvångsvård skall skapas.

Nordiska föreningen för social och mental hälsa (NFSMH) var väl representerad vid konferensen. På en direkt förfrågan lovade NFSMH att påta sig ansvaret för att detta nordiska nätverk kring tvång i vården upprättas.

Det nordiska nätverket höll sitt första möte i november i Mariefors (Kellokoski) i Finland. Konferensens tema var såväl erfarenhetsutbyte som planering för fortsättningen. NFSMH beslöt upprätta en hemsida för temat vård utan tvång och strävar att hålla minst en nordisk uppföljningskonferens per år. Nätverkets uppgift är likaså att påverka de nationella myndigheterna i temat minskat tvång i vården.

Ordförande för den Nordiska Föreningen För Social och Mental Hälsa är **Eva Ringwall** (Åland). Hon är även viceordförande i Psykosociala förbundet (Finland).

Gustav Skuthälla
Förbundsordförande,
Psykosociala förbundet
Styrelseordförande, SAMS

Reportage

Text&bild: Thomas Rosenberg

Fungerar handikappservicelagen i praktiken?

– Glimtar från konferens om personlig assistans

Hur har den nya handikappservicelagen med sina stora ambitioner vad gäller individuellt stöd och brukarinflytande fungerat i praktiken, framför allt på finlandssvenskt håll? Och vilka förändringar är ännu att vänta inom social- och hälsovården, speciellt med tanke på personer med funktionshinder? Det var de huvudsakliga frågeställningarna för konferensen ”Framtidens handikappservice och individuellt stöd”, arrangerad av ett stort antal organisationer inom handikappfältet, inför ett fullsatt auditorium i Kommunernas hus i Helsingfors den 9 november.

”För ett år sedan trodde jag att jag skulle kunna svara på rubriken (dvs. omstruktureringen av social- och hälsovården) men jag kan inte längre göra det – för ingen vet!”

Så dramatiskt inledde **Kristina Wikberg**, direktör för den svenska verksamheten vid Finlands kommunförbund, sitt föredrag. Så snabba är förändringarna just nu, och så stor osäkerheten kring hur det sist och slutligen skall bli.

Uppslutningen på konferensen var stor och programmet späckat. Under förmiddagen en genomgång av läget, framförallt med tanke på den dystra ekonomiska situationen och de stora förändringar som sker på alla plan, också inom social- och hälsovården. Eftermiddagen ägnades åt en mer konkret genomgång av hur handikappservicelagen har fungerat.

Hälsningsorden yttrades av SAMS:s ordförande **Gustav Skuthälla**. Han sammanfattade i sex punkter de framsteg man gjort under de senaste åren, framförallt med den nya handikappservicelagen. Men han lyfte också fram den åldersdiskriminering som finns i lagen, genom att den inte beaktar åldersrelaterade sjukdomar. Enligt honom borde § 8 strykas eftersom den strider mot grundlagen och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Ovissheten total

Det första huvudföredraget hölls alltså av Kristina Wikberg. Hon gav i en serie power point-bilder en dramatisk snabbkurs i hur allvarlig situationen är, på alla plan. Samtidigt som ovissheten är total:

– Vi vet att det sker förändringar, men *hur* det blir vet ingen.

Samtidigt var hon angelägen om att avdramatisera kommunreformen, t.ex. genom att påpeka att detta varken är den första eller sista reformen. Hon poängterade också att kommunerna inte själva kan bestämma om sina gränser utan endast om det som sker inom dem. Och att Kommunförbundet därför beslutat sig för att vara proaktiv, dvs. föregripa utvecklingen genom att satsa på starka primärkommuner som själva har resurser att ansvara för sina uppgifter.

Hon kastade fram en egen ”checklista” med förslag till hur man kunde klara av situationen. Till exempel genom svenska organ inom social- och hälsovården, av samma typ som finns inom utbildningen. Ett annat är att man i en kommun skall kunna ha två helt likvärdiga förvaltningsspråk – och inte som nu att minoritetsspråket i praktiken missgynnas. En utredning om detta är som bäst under arbete vid Kommunförbundet.

Wikberg efterlyste ideer och kreativitet, och ondgjorde sig över att alla förslag skjuts i sank, såsom Ståhlbergs förslag om tre stora kommuner, för att kunna bevara svenskan maximalt stark.

– Vi måste själva vara aktiva och fundera på olika alternativa lösningar, också galna idéer och modeller.

KASTE II

Följande i turen var **Viveca Arrhenius**, ledande tjänsteman vid Social- och hälsovårdsministeriet. Hon redogjorde för det nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården, dvs. KASTE-programmet, och dess andra skede som är ministeriets huvudprogram under åren 2012-2015. Konkret handlar det om drygt 17 miljoner euro som kanaliseras via sex olika delprogram

Också på ministeriet utgår man ifrån att det behövs stora och starka primärkommuner. Ur finlandssvensk synvinkel är svårigheten att vi är splittrade på tre av de fem regioner som landet är indelat i. På frågan om det är möjligt att ha en egen svensk modell över regiongränserna svarade Arrhenius att ”det är

Christian Lindberg i samspråk med Ulrika Krook.

Deltagare på konferensen om framtidens handikappservice, i Kommunernas hus i Helsingfors den 9 november.

svårt, men det går”. Låter inte speciellt hoppingivande.

Det sista huvudanförandet hölls av **Clara Kronqvist-Sundström**, regiondirektör för Kårkulla samkommun. Kårkulla är fortfarande en stor aktör med 33 medlemskommuner, 100 verksamhetsenheter, kring 1000 anställda som ger service åt c. 1000 personer per år och en budget på drygt 50 miljoner euro.

Däremot har anstaltvården i Pargas andel av verksamheten kontinuerligt minskat, och står nu för cirka 7 procent av volymen, medan merparten av verksamheten numera består av boenden och dagverksamhet.

Alla ägg i samma korg?

Kronqvist-Sundströms inlägg ledde till en livlig diskussion. Förberedda kommentarer framfördes av **Gunvor Brettschneider**, ordförande för Helsingfors svenska reumaförening, och **Ulf Gustafsson,** generalsekreterare för Finlands svenska handikappförbund. Brettschneider undrade bland annat om man inom specialomsorgsdistriktet, dvs. Kårkulla, har den kompetens som behövs för alla typer av funktionsnedsättningar:

– Skall vi faktiskt ha alla ägg i samma korg eller ha olika ägg i olika korgar?

Hon undrade också om man verkligen lyssnar på brukarna. Nedläggningen av reumasjukhuset i Heinola var ju ett ypperligt exempel på att man inte gör det. Och liksom Skuthälla var också Brettschneider orolig över åldersdiskriminerningen.

– Här måste bli en förbättring! Problemen är desamma oberoende av om du är 55, 65 eller 75 år!

Ulf Gustafsson poängterade att den personliga assistansen är ett av de få exemplen på ett gräsrotsarbete som haft framgång. Men det återstår enligt honom fortfarande problem, dels vad gäller assistenternas ställning på arbetsmarknaden, dels de funktionshindrades eget ansvar som arbetsgivare. Han frågade sig också hur man garanterar brukarinflytandet när de svenskspråkiga funktionshindrade är så utspridda. Borde man ha en svensk assistentpool som sköts centralt, till exempel av Kårkulla?

> – Vi vet att det sker förändringar, men hur det blir vet ingen.

Arbetsgivaruppgiften svår

Eftermiddagen var vikt åt problemställningar av just det slaget, dvs. hur det individuella stödet i praktiken fungerar, och är tänkt att fungera, speciellt på finlandssvenskt håll. En grupp sakkunniga på område bidrog med synpunkter: de två juridiska ombuden **Johanna Lindholm** och **Ulrika Krook**, **Sanna Lillborända** som berättade om den assistentservice Invalidförbundet kan erbjuda, den neuropsykiatriska coachen **Pirjo Laatikainen** som berättade om coachingens betydelse samt **Jaana Huhta** från Social- och hälsovårdsministeriet som berättade om myndigheternas planer.

Johanna Lindholm beskrev de olika verkställighetsmodeller som finns i handikappservicelagen, dvs. arbetsgivarmodellen, servicesedlar, kommunens egen service eller köptjänst, eller kombinationer av dessa. Samtliga har enligt henne både för- och nackdelar. Ett av problemen är till exempel den funktionshindrade arbetsgivarens arbetsrättsliga ansvar när hon/han inte har tillräckliga resurser för arbetsgivaruppgiften.

Ulrika Krook deltog med två anföranden. I det första redogjorde hon för hur lagen om offentlig upphandling fungerar i samband med handikappservicelagen och tillhandahållandet av personliga assistenter, dvs. konkurrensutsättningen.

I sitt andra inlägg beskrev hon hur handikappservicelagen har fungerat. Till de farhågor som enligt henne har besannats hör att bedömningen av behovet och uppfyllandet av kriterierna varit bristfälliga och lett till att personer som hör till målgruppen fått avslag på sin ansökan. Ett annat problem är att gränsdragningen mellan olika serviceformer flyter ihop, vilket gör att funktionshindrade som inte beviljas personlig assistans också kan bli utan andra former av service.

Sammanfattningsvis kan man säga att konferensen gav en god helhetsbild ifråga om hur handikappservicelagens höga ideal har förverkligats. Ideal och verklighet är ju inte alltid samma sak. ■

Känns Kårkulla alltför diffust?

En av deltagarna som uttalade sig på konferensen var Christian Lindberg, som frågade sig om inte hela Kårkulla blivit alltför diffust. Han har själv lång erfarenhet av samkommunen, framförallt som anhörigvårdare, men upplever sig nu känna ett visst främlingskap inför organisationen.

Eftersom hans frågor kändes viktiga ville jag gärna diskutera med honom efteråt. Även jag har ju i egenskap av fullmäktige inom min egen kommun noterat att Kårkulla tyvärr ligger väldigt lågt på kommunalpolitikernas rangskala.

Kunde du precisera vad du avsåg med din kritik?

– Kårkulla fungerar i allmänhet bra lokalt, och samarbetet och kommunikationen mellan anhöriga och personal löper bra. Men beslutsfattandet inom samkommunen känns avlägset. Styrelsen är till exempel inte alls presenterad på Kårkullas hemsida med kontaktuppgifter och relevanta meriter. Skulle det inte stärka Kårkulla om kontakten till fältet var starkare? Det är ju ändå de som i sista hand bestämmer över en budget på drygt 50 miljoner euro. Personalen har man naturligtvis kontakt med, somliga dagligen, andra mera sällan. Det är de förtroendevalda som borde komma närmare gräsrötterna.

Lindberg konstaterar samtidigt att samma kritik delvis också kan riktas mot övriga handikapporganisationer.

– Också de är ju samhällsfinansierade genom Penningautomatföreningen RAY, varför önskemålet om mera genomskinlighet vad gäller beslutsfattandet likaledes borde anses rimligt och skäligt. ■

Reportage

Text: Tina Romberg
Bild: Viljo Kuusela

Uudenmaan CP-yhdistys i "F-joutsen".

Esbo firade sin handikappsektor högtidligt

Esbo stads handikappdelegation och handikappråd firade sina 30 respektive 20 framgångsrika år under högtidliga former i Hagalund den 24 november. Ett femtiotal aktiva personer deltog i festligheterna som inleddes med en skål i Pommac i foajen i Hagalunds kulturcentral.

Esbo stads handikappdelegation och handikappråd hör till de äldsta i Finland, för att fira denna bragd hade handikapprådet- och delegationen ordnat en trevlig och högtidlig fest. I samband med jubileet lanserades också märket för kampanjen "Tillgängligt i Esbo för alla". Festen var öppen för alla, programmet intressant och digert. Hälsningstalen och anförandena fokuserade på framtiden mot ett mera jämlikt samhälle och de kulturprogram vi såg visade den styrka och framåtanda som finns i de handikapporganisationer som verkar i Esbo.

I sitt hälsningstal tackade handikappombudsman **Sirkku Kiviniitty** handikapporganisationernas enorma frivilligverksamhet och engagemang. Det är den resurs som gjort det möjligt för Esbo stad att vara en föregångare inom området. Esbo stad hör till de första kommunerna i Finland som anställde en handikappombudsman (år 2000) mycket tack vare Esbo stads första handikappolitiska program. Programmet överlämnades till stadsstyrelsen den 22 juni 1999 klockan 15.55 av dåvarande ordförande i handikapprådet **Reijo Toiminen**. Det handikappolitiska programmet initierades av handikapprådet, och utformades av de handikapporganisationer som verkar i Esbo. Mottot år 1999 var; *Människan kommer alltid först, sedan funktionsnedsättningen*.

Omsorgsminister Maria Guzenina-Richardson hedrade jubileet med sin närvaro.

En fråga om vilja

Omsorgsminister **Maria Guzenina-Richardson** förgyllde festligheterna med ett hälsningsanförande, där hon tackade Esbo stads handikappråd för de värdefulla insikter hon fick då hon verkade som ordförande i Esbo stads socialnämnd. Minister Guzenina-Richardson poängterade att under denna regeringsperiod kommer man att ratificera FN:s konvention om funktionshindrade personers rättigheter. Det är en fråga om vilja. Ministern vill att vi skall fundera kring våra egna attityder, den tudelning som finns i samhället bör försvinna. Alla har lika rätt till arbete, att bilda familj och vi har alla lika rätt till våra drömmar och att få drömmarna uppfyllda. Det vi har idag är enbart början till något bättre, och vi kan bättre än så. Ministern uppmanade också publiken att berätta för politikerna vilka behov som finns inom handikappsektorn, lagstiftningen bör stöda så att personer med funktionsnedsättning kan leva ett aktivt delaktigt liv i vårt samhälle.

Nationella handikapprådets ordförande **Marja Pihnala** var inne på samma linje, det är en fråga om attityder. I dagens kärva ekonomiska situation där det är svårt att hitta pengar till handikappsektorn, kan man idka attitydfostran, det kostar ingenting. Pihnala vill också utveckla det nationella handikapprådets verksamhet. När Finland ratificerar FN konventionen bör det finnas en instans som övervakar hur konventionen efterlevs (§ 33). Nationella handikapprådet kunde vara en sådan instans, handikapprådet skulle lyda under statsministeriet.

– Detta, säger Marja Pihnala, skulle ge inte enbart det nationella handikapprådet utan också de kommunala handikappråden en ny start och ny energi i sin verksamhet.

Även kultur

Talen var många och verkligen inspirerande, men vi i publiken blev också bjudna på kultur. Ett antal handikapporganisationer i Esbo uppträdde med underbara, roliga och rörande program. Veteran i sammanhanget är BEM-bändi som verkat i 35 år i olika sammansättningar.

Handikapprådets ordförande Pirkko Kuusela (med BEM-bändi i bakgrunden) visionerar kring framtida utmaningar. " Vårt samhälle förändras hela tiden, vi vet inte hur morgondagen ser ut, men vi bör vara beredda att skrida till handling".

Primus motor är specialläraren **Erkki Vinkki**. Flere deltagare i BEM-bändi studerar musik i musikskolan Resonaari i Helsingfors och BEM-bändi musikerna är verkligt duktiga. Allsång är alltid populärt, vi sjöng med i **J Karjalainens** låt "Kolme Cowboyta". Vi fick också sjunga på franska, "LAMUUR, LAKOMPPANII", min franska är usel, men det var kärlek det var fråga om. Åt båda hållen.

Uudenmaan CP-yhdistys uppträdde med tre danser. Slutnumret " F-joutsen " dansades till en instrumental version av "Giv mig ej glans ej guld ej prakt" där gruppen symboliserade dansande svanar. Ensemblen bildade tillsammans med sina handledare en vacker helhet som för mej gav visionen att vi är alla underbara, fullkomliga, jämlika svanar.

Alla högtidliga festligheter avslutas med Vårt Land, så också denna fest. Jag är glad att orden till Maamme Laulu kom upp på väggen, jag kan den enbart på svenska, och med denna kommentar kan man dra slutsatsen att också det övriga programmet gick enbart på finska. Men icke desto mindre festligt. ■

Noterat

Text: Tina Holms och Daniela Andersson

Styrka genom nätverk 2011-2013

Föräldranätverksprojektet Styrka genom nätverk har kommit igång i Österbotten och i södra Finland i höst. I Österbotten har en regional grupp startat i norra Österbotten och en i regionen Vasa söderut. I södra Finland har en regional grupp startat i Karis. En grupp startar i januari i Åboland.

Grupperna bestämmer själva på vilket sätt de träffas, hur ofta, vilka sakfrågor som diskuteras och hur man påverkar på det lokala planet. Målgruppen är föräldrar till barn och unga med funktionsnedsättning. Projektet förvaltas av FDUV och har Hjärnförbundet, Folkhälsans Förbund rf och Kehitysvammaisten tukiliitto som samarbetsparter.

Målet med projektet är bland annat att öka föräldrars egenmakt (empowerment) och stöda dem i att formulera sina egna mål. Att samarbeta med kommunala myndigheter och serviceproducenter och att få dem att ta i bruk nya stödformer för familjer. Stöda anhöriga i förhållande till myndigheter. Bilda nätverk mellan olika föräldragrupper. Önskan är att aktivera familjer som har barn med funktionsnedsättning att vara delaktiga i de beslut som rör dem. Familjernas självbestämmande och kunnande ska stärkas samt att föräldrarna ska stärkas i sin roll som förälder till barn med funktionsnedsättning. Ett starkare nätverk bland anhöriga och en tätare kontakt mellan myndigheter och anhöriga byggs upp under projektet.

Är du intresserad av att delta i den regionala gruppen närmast dig? Kontakta projektkoordinator Tina Holms (06) 319 56 53 eller tina.holms@fduv.fi. Nyland och Åboland: Projektkoordinator Marita Mäenpää (09) 434 236 13 eller marita.maenpaa@fduv.fi.

Tjejgrupp

I samband med projektet Styrka genom nätverk kom önskemålet om en tjejgrupp upp. Nu startar en grupp för flickor i lågstadieåldern i Vasa en tisdag i månaden med start i januari. På första träffen blir det sällskapsspel, besök på Sensoteket i Vasa och funderar vad vi vill göra, exempelvis har må bra-kväll med fotbad och nagellackning, bakar eller är ute i naturen och grillar korv. Start tisdagen den 17 januari på FDUV:s kansli i Vasa.

Här är något för dig som är förälder till barn med behov av särskilt stöd.

Lagen om grundläggande utbildning har förändrats - berör det oss? Vad betyder det för elever med förlängd läroplikt? Vad har förändrats? Vad bör en förälder göra och vad har man rätt att kräva ifall man märker att man inte får tillräckligt med stöd eller lagen inte följs i skolan?

Specialläraren Inger Damlin informerar föräldrar om lag och läroplansförändringar.

Juridiskt ombud medverkar. Deltagande är avgiftsfritt. Vi bjuder på kaffe.

I Helsingfors: Lördagen den 28 januari 2012 kl.10-14

I Vasa: Lördagen den 11 februari 2012 kl.10-14

Närmare information ger kansli@autism.fi eller ullastina@larum.fi. Anmälningar till Ulla Stina per e-post eller telefon 050-360 21 68 för Helsingforstillfället senast den 20 januari och för Vasatillfället senast den 3 februari. Arr: FDUV:s projekt Styrka genom nätverk, Lärum och Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening

Reportage

Text&bild: Christina Lång

PLOMMONET satsar på kreativa metoder

Ett par talterapeuter grundade ORD OCH MENING, som under åren har utvecklats till ett läkar-och terapicenter, CONTEXTIA. Namnbytet gjordes för att vara gångbart på flera språk. Daghemmet Plommonet har fått sitt namn för att i ordet finns OM, från Ord och Mening samt ett av dess värdegrunder KREATIVITET – en förmåga att ständigt tänka OM, tänka i nya banor och uppmuntra teamet till skapande.

Husmor på Plommonet är Monika Pensar.

Daghemmet Plommonet är ett litet specialdaghem som verkar i en rymlig lägenhet i Kronohagen. Det här året består gruppen av elva barn i åldern två till fem år. Hälften av platserna upptas av barn med speciella behov. Valet av barn sker i samarbete med Helsingfors stad. Föräldrarna till barnen som inte har svårigheter är medvetna om att det finns olikheter och de uppskattar att deras barn får plats i en liten grupp. Barnen behöver inte ha en diagnos.

Specialbarnträdgårdslärare **Dorita Skaag** fungerar som teamledare. Hon poängterar att hela personalen är involverad i barnpedagogiken. Man har inga personliga assistenter; det vinner alla på, anser hon. Miljön är terapeutisk för barn med olika behov, såsom svårigheter i kontakt och växelverkan, inlärningssvårigheter, försenad tal- och språkutveckling, beteende- och aktivitetsstörning.

Teamledare Dorita Skaag.

Se individen

I Plommonet är målet att lära känna varje barn som individ och se dess möjligheter. Man bygger upp verksamheten så att varje barn kan utvecklas i sin egen takt genom att få känna nyfikenhet, glädje och trygghet. Daghemmet erbjuder en fysisk miljö som är genomtänkt och planerad så att den ger utrymme för lek, tanke och rörelse.

Fördelen med ett litet daghem är att man kan ändra kurs när det finns behov. Varje dag har en naturlig rytm som ska stöda barnets personliga utveckling. Man har samling, sjunger och läser sagor på samma sätt som i andra daghem. Utevistelsen är gemensam för alla och skall stöda barnens rörelsemönster. Den integrerade syskongruppen fungerar bra och utvecklar den sociala förmågan.

Maten tillreds i det här daghemmet med råvaror som är så ekologiska som möjligt. Maten är viktig för att barnen ska växa och orka. Barnen får vara med och hjälpa till, till exempel har de egna turer när de dukar. En dag i veckan får barnen baka.

– De njuter av att få knåda degen och känna doften av nybakat bröd, säger **Monika Pensar**, som gör maten i daghemmet.

Cirka en gång i månaden får de uppskattat besök av HALI BERNIT, hundar som barnen får krama och pussa. Den här beröringen hjälper kroppen att lugna sig.

– Närheten till djur har en terapeutisk effekt, intygar Dorita och Monika.

Bilder och tecken stöder utvecklingen

För att stöda barnens språkutveckling arbetar man aktivt med bilder och tecken, samt tal. I PECS (Picture Exchange System) metoden ingår sex olika skeden med målsättningen att bygga upp kommunikationen. Talterapeut Petra Kaasinen från Contextia har aktivt deltagit med att utveckla bildanvändningen och PECSmetoden.

Barnet visar bilder för Jag vill ha och ger en gurkbild. Personalen upprepar Vill du ha gurka? Genom att använda bilderna kan barnet be om saker trots bristfällig förmåga att ta och vara I kontakt.

Personalen får i sin tur stöd av terapeuter från Contextia. Tillsammans med talterapeut och ergoterapeut utarbetar de program för barnen. En handledare för stödtecken besöker också daghemmet regelbundet. Verksamheten videofilmas flitigt. Via filmerna kan personalen analysera kontakten med barnen och speciellt notera HUR den sker. Man filmar också barnen i vardagen och visar åt föräldrarna. Tanken är att habiliteringen skall vara närom-givningsbottnad, dvs bakas in i barnets vardag.

Samarbete viktigt

Föräldraträffar ordnas under året och utvecklingssamtal hålls med föräldrarna minst en gång per termin och oftare om det behövs. Familjerna inbjuds till julfest och vårfest samt andra samlingar som till exempel *Sångkväll med tecken som stöd*.

Plommonet använder MUXU-boken som fungerar som ett kontakthäfte men som är elektroniskt. Varje barn har en egen bok där allmän information sköts effektivt och personligt för varje enskilt barn. Man meddelar t ex om lyckad potträning, när barnen lärt sig nya ord eller gjort olika framsteg. I MUXU-boken kan föräldrarna följa med utvecklingen och också uppdatera barnets individuella plan. En del av barnen träffar också terapeuterna antingen i grupp eller enskilt och de använder sig också av den här kontaktmöjligheten.

När barnet fyller sex år är det meningen att det flyttar till förskola; ibland blir det fråga om specialklass. Flytten kan vara ett avgörande skede i barnets liv och kräver följaktligen noggrann utvärdering och kommunikation om tillbuds stående möjligheter.

För mera info se www.contextia.fi samt www.clementia.fi, om MUXU-boken som är gratis för användarna. Den är i bruk i cirka 30 daghem i Finland. ■

Text: Christina Lång
Bild: Christina Lång samt Häggströms familjealbum

ARTHUR TRIVS I PLOMMONET

Hemma hos John Häggström i Östra Helsingfors skuttar två pigga pojkar fram och vill ha sin pappas uppmärksamhet. Den äldre meddelar att skypekontakten med farmor i Portugal har brustit och den yngre vill ha kex. Första tanken är att det här är en vanlig kväll i en barnfamilj. Ändå skiljer sig vardagen på många sätt.

Sexåriga **Henry** går i Minervaskolan för att han fått diagnosen dysfasi. Lilla bror **Arhtur** fyllde fem år i somras. När han var ett år kunde han säga flera ord. De försvann plötsligt. Vid utredningar på Folkhälsan ansågs han vara autistisk.

– Jag tänkte att han vaknar senare än andra, säger pappa John.

Arthur började i daghem i närheten av hemmet. Där rekommenderade man en flyttning till daghemmet Plommonet.

– Nu när han är där andra året har han öppnat upp sig ordentligt och gått mycket framåt.

Häggström anser att Arthur fått otroligt bra service på Plommonet och berömmer specialisterna; talterapeuten som kommer en gång i veckan och ergoterapeuten varannan vecka. Det verkar som om Arthurs autistiska drag minskat.

– Arthur gillar också de stora hundarna som kommer till daghemmet, säger pappa John.

Han är nöjd över den dagliga utevistelsen för rutinerna hemma på kvällarna medger sällan det. Båda pojkarna gillar att på veckosluten besöka Hop-Lop, en nöjespark inomhus.

MUXU – kontakt via nätet

Tack vare MUXU-boken får familjerna allmän information om vad som händer på Plommonet, här kan de få matsedeln för veckan och speciellt det som gäller de egna barnen. John visar en sida där han kan läsa att i dag har de haft sångsamling eller bakat bulla. Till sin glädje har han också ett meddelande från talterapeuten: *Arthur har gjort otroliga framsteg och berättar om hur de arbetar tillsammans.*

För att bevisa att han lärt sig pekar Arthur på en bild med en plätt som flyger upp ur stekpannan och säger stolt *hopp* och så hoppar han. Han säger *skebetti* och lyser upp när jag förstår att han menar spagetti. Och så upprepar han själv spagetti. Han har också vissa egna ord för maträtter och saker; t exempelvis *papum* för köttpiråg och *a-ale-töötän* för chokladpudding. Han har bra minne och kan räkna upp alla namnen på lokomotiv som han lärt sig.

Arthur Häggström.

– Arthur är nu en riktig pratkvarn. Han står gärna framför spegeln och övar sig. Och han är bra på att upprepa. Han är konstnärlig på många sätt och gillar mycket att rita och han tycker om musik och dansar gärna. Om jag skulle få önska något så skulle det vara större tavla i dagiset att få rita på, säger pappa Häggström.

Via MUXU-boken kan han hålla regelbunden kontakt med personalen på Plommonet och hoppas att den servicen ska få bli permanent.

Framtiden

Nu fungerar allt bra. Pojkarna kan åka med samma taxi till skola respektive daghem. För pappa John gäller det att ha pojkarna klara när taxin kommer och han skall kunna avsluta arbetsdagen så att han kan ta emot pojkarna när de kommer hem igen.

– Det har fungerat bra för att chaufförerna är vänliga och trygga.

För en tid sedan måste Häggström ta sig från jobbet för att avhämta Henry från Minervaskolan inne i centrum och följa honom till talterapin i Östra Helsingfors. Han är ändå glad över att nu ha blivit beviljad den.

– Ett helt år var Henry utan talterapi för att det inte fanns svensk talterapeut att tillgå. Då undrade jag nog flera gånger om man alls som svenskspråkig ska få någon hjälp, suckar pappa John.

Tack vare ett gott tips på Folkhälsan har familjen nu via Mannerheims Barnskyddsförbund också fått tag i hjälp – en dam som kan föra Henry till talterapin. Häggström är samtidigt nöjd med informationen han fått om sina rättigheter. Senaste sommar ställde farmor Häggström upp och pojkarna kunde vara på landet. Arthur som tidigare varit rädd för vatten började springa i vattnet. För Arthurs del önskar pappa John att också han skulle få börja i Minervas förskola. För det borde Arthurs språk bli mera utvecklat. Han har stort förtroende för personalens gedigna arbete på Plommonet och ställer förväntningarna högt. Själv säger han att han satsar fullt ut för sina pojkar. ■

Nyheter

Text&bild: Malin Johansson

Att vara anhörig till en missbrukare

Alkoholism är en familjesjukdom där de anhöriga ofta småningom blir medberoende utan att själva vara medvetna om det. Alkoholen börjar styra hela familjen och även för de anhöriga kretsar allt runt alkoholen och missbrukaren. Marianne har själv upplevt allt detta och berättade sin historia under en novembereftermiddag i Pargas.

"Jag var 58 år när jag förstod vad alkoholism och medberoende är", inleder Marianne sin historia. Hon beskriver den hemska känslan då man som anhörig till en missbrukare kommer hem från jobbet eller skolan och aldrig vet vad som väntar en där hemma. Marianne säger att hon vill berätta sin historia för att hjälpa till och sprida information och medvetenhet om alkoholism, som en familjesjukdom, till närstående till missbrukare och till hela samhället.

Marianne vill hjälpa andra närstående till missbrukare genom att gå ut och berätta sin "story".

Marianne har aldrig under uppväxten sett sina föräldrar fulla och inte heller konsumerade man alkohol i barndomshemmet förutom vid fester och vid olika högtider. Ändå kom alkoholen att ta en otroligt stor plats i Mariannes fortsatta liv. Redan under studietiden var alkoholen en naturlig del av vardagen och så småningom träffade hon sin blivande man. De gifte sig och fick två döttrar som idag redan är vuxna och har egna familjer.

– Det kommer smygande, man kan inte fatta att man småningom blir indragen i det hela, fortsätter Marianne.

Tunga saker

Med stor inlevelse och starka känslor fortsätter Marianne berätta hur en mor lätt kan bli den elaka mamman som alltid nekar barnen. Hon har hört flera mammor berätta på Al-Anonmöten hur de har varit "ett jävla rivjärn" där hemma. Marianne säger att hon fortfarande mår dåligt av att tänka på dylika berättelser och vad alkoholen kan ställa till med och med det hon vet idag, så borde kanske mycket fler familjer överväga separation i ett tidigare skede.

– Många skyller sitt illamående, till exempel på jobbet, säger Marianne.

Marianne fortsätter historien med att säga att det är vi närstående som möjliggör det för alkoholisterna att leva ett sådant liv de gör. Hon berättar att det idag finns cirka 600 000 alkoholister i Finland och för varje alkoholist finns det ungefär 1-15 närstående som är berörda. Vidare berättar hon att genetiskt lider cirka 10 procent av Finlands befolkning av alkoholism och att sjukdomen bryter ut då en person med ett dylikt genetiskt arvsanlag tar sina första supar. Det bildas då ett kemiskt ämne i hjärnan som förorsakar suget efter alkohol. Marianne understryker att hela 70 procent av alla alkoholister går på jobb, har ett hem, stuga, båt o.s.v. och lever ett liv som utåt sett verkar helt normalt. Det är familjen som håller kulisserna uppe och blir en så kallad möjliggörare. Marianne får en fråga av en av åhörarna som undrar när man kan säga att någon är en alkoholist.

– Då när någon persons beteende stör där hemma, svarar Marianne.

– Många gånger mår de närstående sämre än alkoholisten själv, fortsätter hon.

Med den kunskap Marianne har idag beskyller hon inte direkt en alkoholist för "att det blir som det blir". Alkoholisten är en sjuk person.

Sorg och bearbetning

Marianne berättar om Fia, som tog beslutet att separera från sin man. Trots att Fia var glad att hon hade separerat från sin man, upplevde hon en stor sorg över att äktenskapet hade gått i kras och hon såg det som ett stort misslyckande. Ändå hade "tystnaden inom tvåsamheten" varit fruktansvärt påfrestande. En natt då Fia inte fick sömn, satt hon uppe och städade lådor och skåp och fann ett farsdagskort gjort av deras sexåriga dotter. På kortet hade dottern ritat en man som satt och drack ur en flaska och ovanför bilden fanns en text skriven: "ser du stjärnan i det blå, ta en sup så ser du två". Det blir tyst i föreläsningssalen och en och annan bland åhörarna väljer djupt. Mariannes eget äktenskap slutade i skilsmässa efter 20 år.

Efter sitt första förhållande levde Marianne ensam i fem år. Hon hade burn-out och var otroligt trött en lång tid, men hittade småningom livsglädjen igen. Hon började gå ut på dans och livet log igen. Det var också vid denna tidpunkt som hon träffade sin nuvarande man. Han var singel och änkling och hade tre barn. De började umgås allt intensivare och det tog en lång tid innan Marianne förstod att hon igen en gång hade fastnat för en alkholist.

– Mitt i allt måste han gå och kolla tvättmaskinen, som han påstod att var gammal och kunde stanna när som helst, men det gick aldrig upp ett ljus för mig, säger Marianne. Småningom förstod hon att hennes nuvarande man var missbrukare och åren som följde blev tunga.

Nykter alkoholist

Efter många år med blandmissbruk, besök på intensiven och terapier kom räddningen för Mariannes nuvarande man. Han fick en plats på vårdkliniken för missbrukare i Lapua, där man tillämpar den så kallade Minnesota-vården, och på den vägen är han idag en nykter alkoholist. För att komma till kliniken måste man vara nykter och behandlingen räcker fyra veckor. Alla som jobbar på kliniken är föredetta alkoholister.

– Det var där på kliniken som jag lärde mej vad alkoholism är, säger Marianne.

– Jag ser inte ner på alkoholister mera, avslutar hon.

Idag vill Marianne hjälpa andra närstående till missbrukare genom att gå ut och berätta sin "story", som hon själv säger. Hon säger att det handlar om många människors illamående, ångest och förtvivlan och många gånger är det barn och ungdomar som insjuknar. Marianne berättar att det finns självhjälpsgrupper för de närstående, Al-Anon, som är anonyma och ideella och som riktar sig till de anhöriga och fokuserar på deras mående. Vem som helst kan bli medlem, man behöver inte ha någon som helst kontakt med missbruk, men man bör inse problematiken och vilja stöda denna viktiga verksamhet. ■

Text & bilder: Tom Sörhannus

TILLVARON UR EN AUTISTISK SYNVINKEL

Autistiska Jonas är fascinerad av rymden. Han spelas av Petter Billengren.

Nej, blir Jonas svar till en värld som inte förstår honom. En värld som inte är hans. Han vill studera rymden och är fascinerad av att tiden står stilla där ute. Jonas är huvudpersonen i pjäsen Autist – javisst, den svenska teatergruppen Östra teaterns senaste uppsättning. Med pjäsen vill ensemblen visa på tillvaron ur en autistisk synvinkel.

Jonas har nämligen Aspergers syndrom. Något som det dock tar tid att komma fram till. Hans föräldrar märker tidigt att det är något speciellt med Jonas, men det är först långt in i skoltiden han får sin diagnos. Innan dess har han hunnit med ett självmordsförsök och gått i terapi hos en terapeut som lovar att han ska bli bra på två år. Aspergers syndrom har han i varje fall inte, enligt terapeuten.

I pjäsen får publiken följa Jonas från barndomen till vuxen ålder. Varje livsskede har sina utmaningar. Mobbning och hemmasittarsyndromet är två av de fenomen förknippade med autism som belyses i pjäsen. När han blir vuxen är ett jobb och att uppfattas som normal viktigt för honom.

Skolan är ingen höjdare, och han vägrar så småningom att gå dit. Ända tills familjen får besök av en företrädare för en skola där eleverna själva får bestämma vad de vill studera. Den allvarliga undertonen i pjäsen lättas upp med en del humoristiska inslag, som när Jonas ska förklara för Maja, som har svårt med tidsuppfattning hur länge snart är. Om strax är i dörröppningen är snart nere på gatan. Ännu längre bort är så småningom, och det kanske aldrig ens kommer. Eller Majas fundering kring alla dem som i dag söker sig till yoga, mindfulness och meditation.

– De vill bli som oss.

Vänder på begreppen

Östra teatern gav i månadsskiftet november/december fyra föreställningar av pjäsen *Autist* - *javisst* i Finland, två i Vasa och två i Helsingfors. Pjäsen är skriven av dramatikern **Gunilla Boëthius**, och baseras på hennes egen erfarenhet av en, numera vuxen, son med autism. Dessutom har hon intervjuat människor med autism och Aspergers syndrom. Den första föreställningen i Vasa sågs av knappt 200 personer. Efter föreställningen gavs det möjlighet till en diskussionsstund med ensemblen.

– Vi försöker vända på begreppen och få fram hur Jonas ser på världen, säger **Petter Billengren** som spelar Jonas.

Han spelar Jonas under hela pjäsen. De två övriga skådespelarna, **Maria Lindström** och **Joakim Sikberg**, byter roller, och Maria Lindström spelar bland annat den likaledes autistiska Maja. I pjäsen framställs terapeuten med en ganska negativ bild.

– Vi har fått höra att det här kanske inte ger en riktig bild av hur det är i dag, men Gunilla säger att det var den uppfattning hon fick, att man tror att de här symptomen ska kunna terapeutas bort, säger Maria Lindström.

Den skola där eleverna själva får bestämma, som kommer fram i pjäsen finns på riktigt.

– Den heter Kämpeskolan och finns i Bålsta utanför Stockholm, berättar Joakim Sikberg.

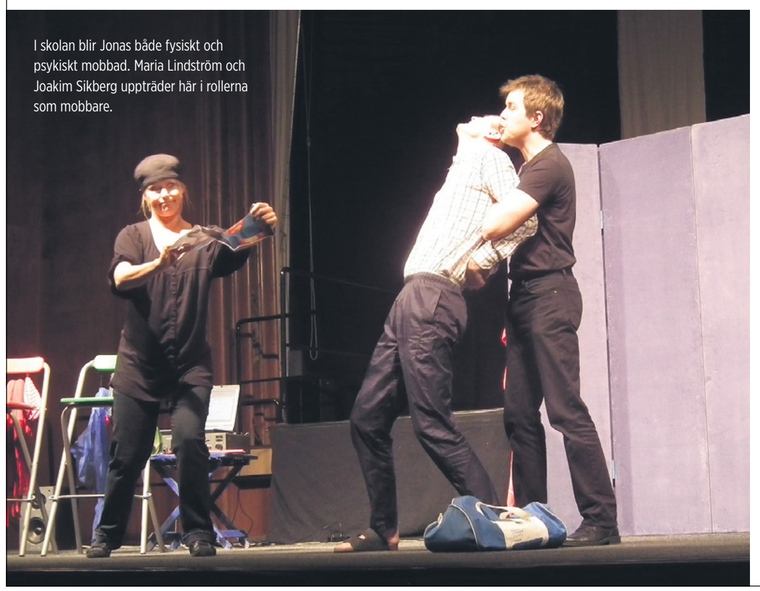

I skolan blir Jonas både fysiskt och psykiskt mobbad. Maria Lindström och Joakim Sikberg uppträder här i rollerna som mobbare.

Vad är normalt?

Efter frågestunden får jag en pratstund med Petter Billengren, alias Jonas.

– Vi vill få folk att fundera kring de här frågorna. Vad är normalt? Har de här personerna något att lära oss? Vi säger inte vad som är rätt och fel, utan vi vill få folk att fundera.

Det handlar också om att utmana det som anses normalt.

– Måste vi normala vara så flexibla? Som det framkommer i pjäsen söker vi oss till yoga, mindfulness och meditation. Mår vi bra kan man fråga sig?

Hur uppfattar människor som inte har någon anknytning till ämnet er pjäs?

– Det blir ofta som en uppenbarelse för dem. Vi kan ha skolelever som frågar varför de ska se pjäsen för de har inte autism, men när man säger till dem att de kan få barn med autism eller att det kan räcka med en olycka för att de ska få en funktionsnedsättning börjar de inse problematiken.

Autist – javisst är den fjärde pjäsen som Östra teatern turnerar med. Alla pjäserna behandlar någon form av funktionsnedsättning. Deras pjäser har sedan 2003 setts av över 50 000 människor. ■

Händelsekalendern 2012

December

15.12. Stödpersonsträff. På träffen har du möjlighet att komma och träffa andra som fungerar som stödpersoner över en kopp kaffe med tilltugg. Meddela ditt deltagande en dag innan så vet vi hur många vi kokar kaffe åt. Kl 17.30-19.00 Vegahuset, Nordenskiöldsgatan 18a, Helsingfors. stodperson@handikapp.fi

16.12 Ansökningtiden för Rehabiliteringskurs för vuxna med mental ohälsa utgår idag! Se mars 2012!

24.12. God jul!

2012

Januari

10.1 Tjejgrupp för flickor i lågstadieåldern startar i Vasa. En tisdag i månaden kl. 17.30–20.30. Första träffen är på FDUV:s kansli. Arr: FDUV. Mera info: Tina Holms, (06) 319 56 53, tina.holms@fduv.fi, www.fduv.fi

10.1 Föräldranätverk i Raseborg. Föräldrar till barn och unga med funktionsnedsättning samlas till träff kl. 18.30 på Svenska klubben i Ekenäs. Arr: FDUV/Styrka genom nätverk. Mera info: Marita Mäenpää, marita.maenpaa@fduv.fi, tfn (09) 434 236 13, www.fduv.fi

10.1 Föräldranätverk i norra Österbotten. Föräldrar till barn och unga med funktionsnedsättning samlas till träff kl.18.30–20.30 på Omsorgsbyrån i Jakobstad. Arr: FDUV/Styrka genom nätverk. Mera info: Tina Holms, (06) 319 56 53, tina.holms@fduv.fi, www.fduv.fi

16.1 Informationsmöte med juridiskt ombud Johanna Lindholm kl.18–21 på FDUV:s kansli i Vasa. Arr: FDUV/Styrka genom nätverk/regionala gruppen för Vasa söderut. Mera info: Tina Holms, (06) 319 56 53, tina.holms@fduv.fi, www.fduv.fi

18.1 Hur vill du att framtidens specialomsorg ser ut? Diskussion om sammanslagningen av handikappservicelagen och specialomsorgslagen, kl. 18.00 i Vegahuset, Helsingfors. Arr: FDUV/Styrka genom nätverk. Arr: FDUV & DUV i Mellersta Nyland. Mera info: Marita Mäenpää, marita.maenpaa@fduv.fi, tfn (09) 434 236 13, www.fduv.fi

19.1 Kursen Lär dig skriva lättläst börjar kl. 16.30–18.00 på Helsingfors Arbis. Kursen är ett samarbete mellan Helsingfors Arbis och LL-Center/FDUV. Mer info: Solveig Arle, solveig.arle@fduv.fi, www.arbis.hel.fi

19.1 Tecken som stöd. Kortkursen börjar på Kronoby folkhögskola, följande datum 26.1, 2.2, 9.2. Arr: FDUV. Mera info: Tina Holms, (06) 319 56 53, tina.holms@fduv.fi, www.fduv.fi

23.1 FSS Brailledag firas på Åland. Mera information av punktskriftsansvariga Tessa Bamberg tfn 09-6962 3024.

25.1 Stödgrupp för föräldrar – Bamsegruppens träff kl. 16.30–19.30 i Vegahuset, Helsingfors. Arr: Bamsegruppen & FDUV. Mera info: Monica Björkell-Ruhl, 040 510 93 90, monicabjorkellruhl@gmail.com, www.bamsegruppen.org

25.1 Föräldranätverk i Åboland. Föräldrar till barn och unga med funktionsnedsättning samlas till träff kl. 19.00 i Folkhälsanhuset i Pargas. Arr: FDUV/Styrka genom nätverk. Mera info: Marita Mäenpää, marita.maenpaa@fduv.fi, tfn (09) 434 236 13, www.fduv.fi

28.1 Lagen om grundläggande utbildning har förändrats – berör det oss? kl.10–14 i Helsingfors. Arr: Lärum/FDUV och Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening. Mera info: Ulla Stina Åman, ullastina.aman@larum.fi, (06) 319 56 57, www.larum.fi

26-28.1. Kurs för personer med tinnitus. Plats: Hotell Victoria i Tammerfors. Pris: 60e. Information och anmälningar (OBS! senast den 28.11) kontakta Svenska hörselförbundet rf, 09 663 392 eller nora.stromman@horsel.fi

31.1-3.2. Grundkurs i punktskrift, del 1 av 3. Inga förkunskaper behövs. Vi arbetar i små grupper. Läsning och skrivning varvas med övningar som tränar känselsinnet, taktila spel och förstås finns det också möjlighet till diskussion. Plats: Norrvalla i Vörå. Del 2: 27-30.3 och del 3: 22-25.5. Kursen, som ordnas i samarbete med FPA (kursnummer 43223) kräver att du bifogar läkarrekommendation över din synskada skrivet som ett B-läkarintyg. Mer info: Tessa Bamberg, telefon 09-6962.3024 eller 050.462.3181. Sista anmälningsdag är fredagen den 16.12.2011. Arr FSS.

Februari

7.2 Föräldranätverk i Raseborg. Föräldrar till barn och unga med funktionsnedsättning samlas till träff kl. 18.30 på Svenska klubben i Ekenäs. Arr: FDUV/Styrka genom nätverk. Mera info: Marita Mäenpää, marita.maenpaa@fduv.fi, tfn (09) 434 236 13, www.fduv.fi

11.2 Lagen om grundläggande utbildning har förändrats – berör det oss? kl.10–14 i Vasa. Arr: Lärum/FDUV och Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening. Mera info: Ulla Stina Åman, ullastina.aman@larum.fi, (06) 319 56 57, www.larum.fi

24–26.2 Vinterveckoslut på Peurunka för personer med utvecklingsstörning och deras familjer. Arr: FDUV. Mera info: Jon Jakobsson, (09) 434 23619, jon.jakobsson@fduv.fi, www.fduv.fi

Mars

6.3 Föräldranätverk i Raseborg. Föräldrar till barn och unga med funktionsnedsättning samlas till träff kl. 18.30 på Svenska klubben i Ekenäs. Arr: FDUV/Styrka genom nätverk. Mera info: Marita Mäenpää, marita.maenpaa@fduv.fi, tfn (09) 434 236 13, www.fduv.fi

13.3 Bamsegruppens mor- och farföräldraträff kl. 17.00–19.30 i Vegahuset, Helsingfors. Arr: Bamsegruppen & FDUV. Mera info: Monica Björkell-Ruhl, 040 510 93 90, monicabjorkell-ruhl@gmail.com, www.bamsegruppen.org

16.3. Medieskolning för personal inom social- och hälsovårdssektorn. Plats: Ystadsrummet i Raseborgs stadshus kl. 12-16. I kursen ingår både föreläsning i att klara av kontakter med media och hur man ska informera massmedier och journalister, praktiska intervjuövningar framför både mikrofon och kamera samt diskussion kring deltagarnas egna erfarenheter, behov och frågor. Föreläsare är PL Ari Nykvist från Åbo Akademi. Deltagaravgift 25 euro. Anmälan senast 9.3 till kansli@fssf.fi

19-24.3. Kurs för synskadade män – ”Livskvalitet för mannen”. Kursplats: Spahotell Ruissalo, Runsala. Sista anmälningsdag: 31.1. Kursens målsättning är att deltagarna får tillfälle att fördjupa sig i mansrollen i kombination med en synskada. Kursen vill hjälpa män med synskada att förbättra sin självkänsla och livskvalitet. Kursen fokuserar på fysiskt och psykiskt välmående. Kursen ordnas av Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f. i samarbete med FPA. FPA kursnummer 30673. Mera info: rehabiliteringsrådgivare Frank Fellman tel. 040 5113345 eller Chatrin Kotka tel. 040 511 3346.

19-25.3. Tredelad rehabiliteringskurs för vuxna med mental ohälsa. Tema för kursen ”på väg mot återhämtning” Kursplats; Norrvalla RehabCenter, Vörå. Kursens andra delar; 22-28.10.2012 och 21-26.1.2013. Målgrupp; vuxna med psykisk ohälsa tex. Depression, ångest, psykotiska symtom, som vill arbeta med sin återhämtningsprocess. Arrangör; Psykosociala förbundet r.f med stöd av FPA. OBS! Ansökningstiden utgår 16.12.2011. Kursen är avgiftsfri, berättigar till rehabiliteringspenning under kursens gång. För mera information www.fspc.fi eller kontakta ann-charlott.rastas@fspc.fi 06-7232517

30.3. Medieskolning för personal inom social- och hälsovårdssektorn. Plats: Åbo Akademi i Vasa kl.12-16. I kursen ingår både föreläsning i att klara av kontakter med media och hur man ska informera massmedier och journalister, praktiska intervjuövningar framför både mikrofon och kamera samt diskussion kring deltagarnas egna erfarenheter, behov och frågor. Föreläsare är PL Ari Nykvist från Åbo Akademi. Deltagaravgift 25 euro. Anmälan senast 23.3 till kansli@fssf.fi

April

16-17.4. Finlands Svenska Socialförbunds och Finlandssvenska vårdares gemensamma kongress på Sokos Hotell Hamburger Börs i Åbo. Bindande anmälan senast 19.3. kansli@fssf.fi. Vid avbokning efter 19.3.2012 debiteras en avgift på 100 euro. För mer info kontakta verksamhetsledare Helsing, tfn 050-553 3685.

23-26.04. Ny rehabiliteringskurs – egen kraft i fotoform (metoden ;”kraftgivande fotografering” voimauttavan valokuvan menetelmä). Kursplats; Pörkenäs lägergård, Jakobstad. Målgrupp; unga vuxna (20-30 år) med psykisk ohälsa från hela Svenskfinland. Krävs inga förkunskaper, kameror, printer mm. finns. Ansökan senast; 23.03.2012. Arrangör: Psykosociala förbundet rf. med stöd av RAY. Kursen är avgiftsfri, inkl. kost, logi och resor. För mera info www.fspc.fi eller kontakta ann-charlott.rastas@fspc.fi, 06-7232517

23-26.4. Rehabiliteringskurs för anhöriga Kursplats; Lemböte lägergård, Åland. Ansökan senast 12.3.2012. Målgrupp; anhöriga till personer med psykisk ohälsa. Arrangör; Psykosociala förbundet rf, med stöd av RAY. För mera info www.fspc.fi eller kontakta ann-charlott.rastas@fspc.fi 06-7232517. Kursen är avgiftsfri inkl. kost/logi och resor.

Juni

Rehabiliteringskurs i skärgården 4-8.6.2012. Kursplats; Bergshagen B&B, Iniö, Åbolands skärgård. Ansökan senast 3.5.2012. Målgrupp: Vuxna personer med psykosociala funktionshinder. Arrangör; Psykosociala förbundet rf, med stöd av RAY. För mera infowww.fspc.fi eller kontakta ann-charlott.rastas@fspc.fi 06-7232517. Kursen är avgiftsfri inkl. kost/logi och resor.

4-9.6. Tvådelad familjekurs, för vuxna med mental ohälsa och deras familj. Kursplats; Norrvalla RehabCenter, Vörå. Del 2: 19-24.11.2012. Målgrupp: vuxna med mental ohälsa och deras familjer, där den vuxna är på tex. rehabiliteringsstöd, sjukskriven, vars familjemedlemmar behöver psykosocial stöd. Sista ansökningsdagen 09.03.2012. Arrangör: Psykosociala förbundet rf. med stöd av FPA. Kursen är avgiftsfri, berättigar till rehabiliteringspenning under kursens gång. För mera info www.fspc.fi eller kontakta ann-charlott.rastas@fspc.fi 06-7232517

11–15.6 FPA-familjekurs för barn med Downs syndrom 0–8 år i Norrvalla Rehab Center, Vörå. Arr: FDUV. Ansökan senast 30.3.2012. Mera info: Jon Jakobsson, (09) 434 23615, jon.jakobsson@fduv.fi, www.fduv.fi

25–29.6 FPA-familjekurs för barn med funktionshinder/utvecklingsstörning 2–7 år i Badhotell Päiväkumpu i Karislojo. Arr: FDUV. Ansökan senast 30.3.2012. Mera info: Jon Jakobsson, (09) 434 23615, jon.jakobsson@fduv.fi, www.fduv.fi

September

13-21.09. Rehabiliteringskurs i södern, Agia Marina, Kreta, Grekland Målgrupp: personer med psykisk ohälsa, som tidigare har deltagit i en rehabiliteringskurs inom FSPC;s regi inom landet. Ansökan senast 1.6.2012. Arrangör: Psykosociala förbund rf. med stöd av RAY, kursavgift; 300€, inkl. halv pension, logi och resor. För mera infowww.fspc.fi eller kontakta ann-charlott.rastas@fspc.fi 06-7232517

10-15.9. Rehabiliteringskurs; höstvildmarksläger Kursplats; Nuorisokeksus Oivanki, Kuusamo. Ansökan senast; 3.8.2012. Målgrupp, vuxna personer med psykosociala funktionshinder. Arrangör: Psykosociala förbund rf. med stöd av RAY, kursavgift; 70€, inkl. kost, logi och resor. För mera infowww.fspc.fi eller kontakta ann-charlott.rastas@fspc.fi 06-7232517

Oktober

11-14.10. Rehabiliteringskurs; psyket och hörseln Kursplats; Härmä rehabiliteringscenter, Ylihärmä. Ansökan senast; 31.8.2012. Målgrupp; personer med psykisk ohälsa och hörselskada från hela Svenskfinland. Arrangör: samarbetskurs med Psykosociala förbund rf. och Svenska hörselförbundet rf. med stöd av RAY, kursavgift; 60€, inkl. kost, logi och program. För mera infowww.fspc.fi eller www.horsel.fi kontakta ann-charlott.rastas@fspc.fi 06-7232517.

God Jul
och ett fantastiskt
gott nytt år!